

EUROOPA KOMISJON

MAKSUNDUSE JA TOLLILIIDU PEADIREKTORAAT
RÄNDE JA SISEASJADE PEADIREKTORAAT
TERVISE JA TOIDUOHUTUSE PEADIREKTORAAT
LIIKUVUSE JA TRANSPORDI PEADIREKTORAAT
SIDEVÕRKUDE, SISU JA TEHNOLOOGIA PEADIREKTORAAT
FINANTSSTABIILSUSE, FINANTSTEENUSTE
JA KAPITALITURGUDE LIIDU PEADIREKTORAAT
TÖÖHÕIVE, SOTSIAALKÜSIMUSTE JA SOTSIAALSE KAASATUSE PEADIREKTORAAT
ÕIGUS- JA TARBIJAKÜSIMUSTE PEADIREKTORAAT
KESKKONNA PEADIREKTORAAT
SISETURU, TÖÖSTUSE, ETTEVÕTLUSE JA VKEdE PEADIREKTORAAT

Brüssel, 2. detsember 2020
REV5 – asendab 22. novembri
2019. aasta teatise REV4¹

TEATIS ELI JA ÜHENDKUNINGRIIGI VAHELISE REISIMISE KOHTA PÄRAST ÜLEMINEKUPERIOODI LÕPPU

SISUKORD

1.	SISSEJUHATUS.....	4
2.	ISIKUTE KONTROLLIMINE ELI VÄLISPIIRIL (LENNUJAAMA TRANSIIDIVIISA).....	5
2.1.	Sisenemis- ja väljumiskontroll	5
2.2.	ELi viisanõuded kolmanda riigi kodanikust pereliikmetele.....	8
2.2.1.	Ühendkuningriigis elavate ELi kodanike kolmanda riigi kodanikust pereliikmed	8
2.2.2.	Ühendkuningriigis elavate Ühendkuningriigi kodanike kolmanda riigi kodanikust pereliikmed	9
2.3.	Lennujaama transiidiviisa.....	11
2.4.	Kooliekskursiooni raames reisivad õpilased	11
2.5.	Pagulaseks tunnustatud isikud ja kodakondsuseta isikud.....	12
3.	TOLLIKONTROLLID.....	13
4.	TOLLIMAKSUD, KÄIBEMAKS JA AKTSIISIMAKS.....	14
4.1.	Käibemaks, tollimaks ja aktsiisimaks; vabastused	14
4.2.	Ostetud kauba käibemaksu tagastamine	15

¹ REV2 peamine muudatus oli uue punkti lisamine lennujaama transiidiviisa kohta, see on nüüd punkt 2.3. REV3 peamise muudatusena lisati uus punkt 2.2 Ühendkuningriigis/ELis elavate ELi/Ühendkuningriigi kodanike kolmanda riigi kodanikest pereliikmete kohta ning uus viide punkti 5.6 kaitsealuste liikidega kauplemise kohta. Teatise versiooni REV4 on lisatud uus punkt 6.2 registreerimisriigi tunnusmärgi kohta. Versioonis REV5 võetakse arvesse ELi ja Ühendkuningriigi vahelist väljaastumislepingut (sealhulgas üleminekuperioodi ning Iirimaa ja Põhja-Iirimaa protokoll) ning ELi ja Ühendkuningriigi tulevast partnerluslepingut.

5.	KEELUD JA PIIRANGUD.....	15
5.1.	Kaasasolevad lemmikloomad.....	16
5.1.1.	Suurbritannias elavate lemmikloomaomanikega kaasas olevate lemmikloomade mittekaubanduslik liikumine ELi või Põhja-Iirimaale	16
5.1.2.	ELis või Põhja-Iirimaal elava lemmikloomaomanikuga kaasas olevate lemmikloomade mittekaubanduslik viimine ELi või Põhja-Iirimaale ning tagasitoomine Suurbritanniast pärast ajutist Suurbritanniasse viimist.....	17
5.2.	Taimed ja taimsed saadused	18
5.3.	Isiklikuks tarbimiseks ettenähtud loomsed saadused	19
5.4.	Sularaha	19
5.5.	Kultuuriväärtused	20
5.6.	Ohustatud liikide isendid.....	20
5.7.	Invasiivsed võõrliigid	22
6.	MOOTORSÕIDUKITE KASUTAMINE.....	23
6.1.	Juhiload.....	23
6.2.	Registreerimisriigi tunnusmärk	23
6.3.	Vastutuskindlustus.....	24
7.	RAVITEENUSED JA SEONDUVAD KÜSIMUSED; HÄDAOLUKORRAD	25
7.1.	Õigus tervishoiuteenustele liidu õiguse alusel, mis käsitleb sotsiaalkindlustuse koordineerimist.....	25
7.2.	Õigus piiriüleste tervishoiuteenuste hüvitamiseks liidu õiguse alusel, mis käsitleb piiriüleseid tervishoiuteenuseid.....	26
7.3.	Teises liikmesriigis väljakirjutatud retseptide tunnustamine	27
7.4.	Euroopa hädaabinumber – 112.....	27
7.5.	Puuetega inimeste parkimiskaardid.....	27
7.6.	Konsulaarkaitse	28
7.7.	Hüvitamismehhanism isikutele, kes on teises liikmesriigis autoõnnetuses vigastada saanud („küllastajast ohvrid“).....	28
8.	KINDLUSTUS, REISIJATE ÕIGUSED	29
8.1.	Maksejõuetuse vastane reisikindlustus.....	29
8.2.	ELi reisijate õigused	30
8.2.1.	Lennureisijate õigused.....	30
8.2.2.	Laevareisijate õigused	31
8.2.3.	Bussisõitjate õigused	31
8.2.4.	Rongireisijate õigused	32

9.	MUUD KÜSIMUSED	32
9.1.	Kaardimaksed	32
9.2.	Rändlus	33
9.3.	Võrgusuteenuste kaasaskantavus	33

1. SISSEJUHATUS

Alates 1. veebruarist 2020 on Ühendkuningriik Euroopa Liidust välja astunud ja temast on saanud kolmas riik². Väljaastumislepinguga³ on ette nähtud üleminekuperiood, mis lõpeb 31. detsembril 2020. Kuni selle kuupäevani kohaldatakse ELi õigust täies ulatuses Ühendkuningriigi suhtes ja Ühendkuningriigis⁴.

Üleminekuperioodi jooksul peavad EL ja Ühendkuningriik läbirääkimisi uue partnerluslepingu üle, millega nähakse eeskätt ette vabakaubanduspiirkond. Ei ole aga kindel, kas uus partnerlusleping sõlmitakse ja jõustub üleminekuperioodi lõpus. Igal juhul hakkavad uuel lepingul põhineva suhte korral turulepääsu tingimused olema väga erinevad sellest, kuidas Ühendkuningriik osaleb siseturul,⁵ ELi tolliliidus ning käibemaksu- ja aktsiisivaldkonnas.

Kuigi Ühendkuningriigi kodanikke käsitleti üleminekuperioodil ELi liikmesriikide kodanikena, seda üleminekuperioodi lõppedes enam ei tehta. Pärast üleminekuperioodi lõppu käsitletakse Ühendkuningriigi kodanikke liidu õiguse rakendamisel ja kohaldamisel ELi liikmesriikides kolmandate riikide kodanikena.

Isikutele, kes kavatsevad üleminekuperioodi lõpus või pärast seda reisida (isiklikel või äriühistel põhjustel) Ühendkuningriigist ELi või kes plaanivad reise seoses Ühendkuningriigiga (Suurbritannia/Põhja-Iirimaa), ning ettevõtjatele, kes osutavad selliste reisidega seotud teenuseid (reisikorraldajad, reisibürood, rendiautofirmad, kaubandusmesside korraldajad, transpordiettevõtjad jne), tuletatakse seega meelde, milline on õiguslik olukord pärast üleminekuperioodi lõppu.

Soovitused sidusrühmadele

Kõik vastutavad liikmesriikide haldusasutused ja asjakohased sidusrühmad peaksid edastama käesolevas teatises esitatud asjakohase teabe asjaomastele isikutele. „Asjakohased sidusrühmad“ on muu hulgas reisibürood, reisikorraldajad, transpordiettevõtjad (õhu-, maantee-, raudtee-, meretransport), lennujaamad, autorendifirmad, aga ka kindlustusandjad, veterinaararstid, deebet-/krediitkaartide väljastajad, telekommunikatsiooni-/veebisisuteenuste osutajad jne.

Lennujaamade ja muude asjakohaste transpordi infrastruktuuride (nt teatavad sadamad, rongi- ja bussijaamad) käitajad peaksid tagama, et olemas on asjakohane infrastruktuur kõigi teatises käsitletud aspektide rakendamiseks.

² Kolmas riik on riik, mis ei ole ELi liige.

³ Suurbritannia ja Põhja-Iiri Ühendkuningriigi Euroopa Liidust ja Euroopa Aatomienergiaühendusest väljaastumise leping (ELT L 29, 31.1.2020, lk 7) (edaspidi „väljaastumisleping“).

⁴ Võttes arvesse teatavaid väljaastumislepingu artiklis 127 sätestatud erandeid, mis ei ole käesoleva teate kontekstis asjakohased.

⁵ Eelkõige ei ole vabakaubanduslepinguga ette nähtud (kaupade ja teenuste valdkonnas) selliseid siseturu põhimõtteid nagu vastastikune tunnustamine, päritoluriigi põhimõte ja ühtlustamine. Samuti ei kõrvalda vabakaubandusleping tolliformaalsusi ja -kontrolle, sealhulgas neid, mis puudutavad kaupade päritolu ja nende valmistamiseks kasutatud sisendeid, ega impordi- ja ekspordikeeldusid ja -piiranguid.

NB!

Käesolevas teatises ei käsitleta üleminekuperioodi lõpu mõju ühendatusele rahvusvahelises transpordis (õhu-, raudtee-, mere-, maanteetransport).

Teatises käsitletakse üksnes inimeste reisimist. Selles ei käsitleta seda, kas Ühendkuningriigi kodanikud saavad ELis olles teenuseid osutada (või teenuseosutajatele töötada) või vastupidi (teenuskaubanduse üldlepingu (GATS) 4. tarneviis). Samuti ei käsitleta käesolevas teatises püsivalt ELi jäämisega seotud aspekte (sisserände-eeskirjad).

Paljusid käesolevas teatises käsitletud teemasid käsitletakse ühtlasi üksikasjalikumalt komisjoni talituste sektoripõhistes teadetes. Need sektoripõhised teated on kättesaadavad siin: https://ec.europa.eu/info/european-union-and-united-kingdom-forging-new-partnership/future-partnership/getting-ready-end-transition-period_et

2. ISIKUTE KONTROLLIMINE ELI VÄLISPIIRIL⁶ (LENNUJAAMA TRANSIIDIVIISA)

Seda punkti ei kohaldata Iirimaa ja Ühendkuningriigi vahelise reisimise suhtes.

Samuti ei kohaldata seda punkti väljaastumislepingu teise osa („Kodanike õigused“) kohaste soodustatud isikute suhtes, kui ei ole märgitud teisiti. Need soodustatud isikud peaksid tutvuma asjakohase selgitava teatisega⁷.

2.1. Sisenemis- ja väljumiskontroll

ELi välispiiril isikute kontrollimist käsitlevas liidu õiguses⁸ eristatakse ELi kodanike kontrolli ja kolmandate riikide kodanike kontrolli⁹. Kui Ühendkuningriigi kodanikud sisenevad Schengeni alale ja väljuvad ilma sisepiiridel tehtava piirikontrollita Schengeni alalt (edaspidi „Schengeni ala“) ning sisenevad sellistesse liikmesriikidesse ja väljuvad sellistest liikmesriikidest, mille kohta ei ole veel otsust piirikontrolli kaotamise kohta tehtud, kuid mis kohaldavad oma välispiiril Schengeni eeskirju,¹⁰ siis nende

⁶ Lisateabe saamiseks vt https://ec.europa.eu/home-affairs/what-we-do/policies/borders-and-visas/border-crossing_en.

⁷ Komisjoni teatis 2020/C 173/01. Selgitav teatis Suurbritannia ja Põhja-Iiri Ühendkuningriigi Euroopa Liidust ja Euroopa Aatomienergiaühendusest väljaastumise lepingu kohta. Teine osa. Kodanike õigused (ELT C 173, 20.5.2020, lk 1).

⁸ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 9. märtsi 2016. aasta määruse (EL) 2016/399 (mis käsitleb isikute üle piiri liikumist reguleerivaid liidu eeskirju (Schengeni piirieskirjad)) (ELT L 77, 23.3.2016, lk 1) artikli 8 lõiked 2 ja 3.

⁹ Ühendkuningriigi kodanike suhtes, kes on liidu kodaniku pereliikmed ja on kasutanud oma vaba liikumise õigust, kohaldatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 29. aprilli 2004. aasta direktiivi 2004/38/EÜ (mis käsitleb Euroopa Liidu kodanike ja nende pereliikmete õigust liikuda ja elada vabalt liikmesriikide territooriumil) (ELT L 158, 30.4.2004, lk 77) artiklis 5 sätestatud norme. Seega ei kohaldata seda punkti Ühendkuningriigi kodanike suhtes, kelle vaba liikumise õigus tuleneb direktiivi 2004/38/EÜ kohaselt nende suhtest liidu kodanikuga.

¹⁰ Bulgaaria, Horvaatia, Küpros ja Rumeenia.

kodanike kontrollimisel järgitakse alates ülemineku perioodi lõpust kolmandate riikide kodanike suhtes kohaldatavaid eeskirju¹¹. See tähendab, et nendel ei ole enam ELi kodanike, Euroopa Majanduspiirkonna lepingu osalisriikide kodanike ja Šveitsi kodanike (edaspidi „ELi/EMP/Šveitsi kodanikud“) jaoks ette nähtud piirikontrolli soodustusi, mis tulenevad vaba liikumise õigustest. Eelkõige ei ole Ühendkuningriigi kodanikel, sealhulgas väljaastumislepingu teise osa kohastel soodustatud isikutel, õigust kasutada ELi/EMP/Šveitsi kodanike jaoks ette nähtud eraldi radasid, kus tehakse piiriületamise kontrollid¹². Ühendkuningriigi kodanikel tuleb sisenemisel ühtlasi läbida põhjalik kontroll kõigi kolmandate riikide kodanike jaoks ette nähtud riiki sisenemise nõuete täitmise kohta.

Ühendkuningriigi kodanike **sisenemiskontroll** hõlmab järgmise kontrollimist¹³:

- piiri ületamiseks kehtiva reisidokumendi olemasolu; dokumendi kehtivusaeg ei tohi olla kauem kui kümme aastat ja see peab kehtima veel vähemalt kolm kuud pärast kavandatud lahkumist liikmesriikidest;

Ühendkuningriigi kodaniku pass, mis on antud välja enne ülemineku perioodi lõppu, jääb kehtivaks reisidokumendiks.

- viibimise kestus:

- lühiajalise Schengeni alal viibimise korral on Ühendkuningriigi kodanike Schengeni alal viibimise lubatud kestus piiratud (maksimaalselt 90 päeva 180-päevase ajavahemiku jooksul);
- pikaajalise viibimise korral peab Ühendkuningriigi kodanikul põhimõtteliselt olema liikmesriigi või liidu õigusnormide kohaselt riigi ametiasutuse antud elamisluba või pikaajaline viisa;

- asjakohased andmebaasid, et kontrollida järgmist¹⁴:

- kolmanda riigi kodaniku isikusamasus ja kodakondsus ning piiri ületamiseks vajaliku reisidokumendi autentsus ja kehtivus ning eeskätt:
- kas Schengeni infosüsteemi (SIS) on kantud hoiatus sisenemise keelamise eesmärgil, ning kontrollida võimalikku ohtu avalikule korrale, sisejulgeolekule, rahvatervisele või rahvusvahelistele suhetele;

¹¹ Tuleb märkida, et osa neid kontrollid kohaldatakse Schengeni alale või Schengeni alalt välja reisivate Ühendkuningriigi kodanike suhtes juba praegu.

¹² Määruse (EL) 2016/399 artikkel 10.

¹³ Määruse (EL) 2016/399 artikkel 6.

¹⁴ Võimalust teha teatud tingimustel ajutine erand põhimõttest, mille kohaselt tuleb teatavates maismaa- ja merepiiripunktides teha asjakohastes andmebaasides süstemaatilist kontrolli, ei kohaldata kolmandate riikide kodanike suhtes (määruse (EL) 2016/399 artikli 8 lõige 2).

- kavandatud viibimise eesmärk (nt turism või töö) ja tingimused (nt majutus, sisereisid);

- piisavate elatusvahendite olemasolu (st piisavate vahendite omamine, et katta kavandatava viibimise ja tagasisõidu kulud).

EL on vabastanud alates üleminekuperioodi lõpust Ühendkuningriigi kodanikud nõudest, et neil peab olema välispiiri ületamisel lühiajaline viisa,^{15 16} kui Schengeni alal viibimise kavandatav kestus on kuni 90 päeva mistahes 180-päevase ajavahemiku jooksul¹⁷. Et Ühendkuningriigi kodanikud ka edaspidi viisanõudest vabastataks, on tarvis, et vastavalt vastastikuse viisavabaduse põhimõttele vabastatakse ka kõikide ELi liikmesriikide kodanikud Ühendkuningriigi lühiajalise viisa nõudest. Igal juhul ei kohaldata Ühendkuningriigi kodanikele antud vabastust Ühendkuningriigi kodanike kolmandatest riikidest pärit pereliikmete suhtes, kellelt nõutakse viisat või kes vabastatakse sellest nõudest, lähtudes nende kodakondsusest kooskõlas kohaldatavate viisaeeskirjadega (vt allpool).

Alates üleminekuperioodi lõpust saavad liikmesriigid ise otsustada, kas nõuda lühiajalist viisat Ühendkuningriigi kodanikelt, kes kavatsevad riigis viibimise ajal teha tasustatud tööd¹⁸¹⁹.

Soovitus. Reisijatel soovitatakse enne reisi kontrollida üle oma reisidokumentide kehtivus ja veenduda enne ELi reisimist, et nad täidavad kõik eespool nimetatud tingimused. Kui mõni Schengeni alale sisenemise nõue ei ole täidetud, võib see tuua kaasa²⁰ sisenemiskeelu, mille kohta tehakse otsus kolmandate riikide kodanike jaoks liidu õigusega ette nähtud korra kohaselt²¹.

Reisijatel, kes plaanivad ELis viibimise kestel tegeleda tasustatud tööga, soovitatakse kontrollida enne reisi sihtliikmesriigi lisanõudeid.

Kontroll väljumisel hõlmab järgmise kontrollimist:

- välispiiri ületamiseks kehtiva reisidokumendi olemasolu;

¹⁵ Määruse (EL) 2016/399 artikli 6 lõike 1 punkt b.

¹⁶ Muude kolmanda riigi kodanike kohta, kellel peab olema ELi liikmesriigi viisa, kui nad on ELi kodaniku pereliikmed, vt punkt 2.2.

¹⁷ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 10. aprilli 2019. aasta määrus (EL) 2019/592, millega muudetakse määrust (EL) 2018/1806, milles loetletakse kolmandad riigid, kelle kodanikel peab välispiiri ületamisel olema viisa, ja need kolmandad riigid, kelle kodanikud on sellest nõudest vabastatud, seoses Ühendkuningriigi väljaastumisega liidust (ELT L 103I, 12.4.2019, lk 1).

¹⁸ Määruse (EL) 2018/1806 artikli 6 lõige 3.

¹⁹ Sõltub ELi ja Ühendkuningriigi tulevases partnerluslepingust.

²⁰ Määruses (EL) 2016/399 on sätestatud mõned üksikud erandid, mille korral võib kolmanda riigi kodanik saada loa siseneda, kuigi sisenemise nõuded ei ole täidetud.

²¹ Määruse (EL) 2016/399 artikkel 14.

- kontrollimine, et liikmesriikide territooriumil viibimise maksimumkestust ei ole ületatud;

- asjakohased andmebaasid nagu ka sisenemiskontrolli puhul.

Soovitus. Olenemata meetmetest, mida liikmesriigid võtavad Ühendkuningriigi kodanike lisakontrollideks valmistumiseks, soovitatakse reisijatel alates üleminekuperioodi lõpust võtta arvesse võimalikke viivitusi piiripunktides, eelkõige seal, kus liiklus on väga tihe (Eurostari rongijaamad, Eurotunnel Le Shuttle Calais's ja Folkestone'is, La Manche'i sadamad, teatavad lennujaamad jne).

2.2. ELi viisanõuded kolmanda riigi kodanikust pereliikmetele

2.2.1. Ühendkuningriigis elavate ELi kodanike kolmanda riigi kodanikust pereliikmed

Liidu õigus annab ELi kodanikele õiguse liikuda ja elada vabalt ka neis liikmesriikides, mille kodanikud nad ei ole. See õigus laieneb kolmanda riigi kodanikust pereliikmetele, kes on ELi kodanikuga kaasas või kes ühinevad temaga vastuvõtvast liikmesriigis²². Sellise kolmanda riigi kodanikust pereliikme õigust elada vastuvõtvast liikmesriigis tõendab elamisloakaardi väljaandmine²³.

Kui kolmanda riigi kodanikust pereliikmel on liikmesriigi väljaantud kehtiv elamisloakaart, on ta vabastatud nõudest omandada teise ELi liikmesriiki reisimiseks sissesõiduviiisa²⁴.

Alates üleminekuperioodi lõpust ei vabasta elamisloakaart, mille Ühendkuningriik on andnud välja Ühendkuningriigis elava ELi kodaniku kolmanda riigi kodanikust pereliikmele, nõudest omandada ELi sisenemiseks viisa. Seega peavad kolmanda riigi kodanikust pereliikmed taotlema sissesõiduviiisat selle ELi liikmesriigi konsulaadist, mis on nende peamine sihtkoht.

Kui kolmanda riigi kodanikust pereliige soovib reisida mõnda muusse ELi liikmesriiki, kui see, mille kodakondsus on asjaomasel ELi kodanikul, kohaldatakse tema suhtes siiski edasi vaba liikumise direktiivi ja sellega ettenähtud viisalihtsustusi²⁵. Sellistel pereliikmetel on õigus saada viisa tasuta ja võimalikult kiiresti, kiirendatud menetlusega. Liikmesriik, kes viisa välja annab, võib nõuda üksnes seda, et kolmanda riigi kodanikust pereliige esitaks kehtiva passi, tõendi perekondlike sidemete kohta ja tõendi, et ELi

²² Euroopa Parlamendi ja nõukogu 29. aprilli 2004. aasta direktiivi 2004/38/EÜ (mis käsitleb Euroopa Liidu kodanike ja nende pereliikmete õigust liikuda ja elada vabalt liikmesriikide territooriumil) ehk vaba liikumise direktiivi artikli 3 lõige 1 (ELT L 158, 30.4.2004, lk 77).

²³ Direktiivi 2004/38/EÜ artikli 10 lõige 1.

²⁴ Direktiivi 2004/38/EÜ artikli 5 lõige 2.

²⁵ Direktiivi 2004/38/EÜ artikli 5 lõige 2.

kodanik kasutab (või kavatseb kasutada) selles liikmesriigis vaba liikumise õigust.

Kui reisisihiks on see ELi liikmesriik, mille kodakondsus on asjaomasel ELi kodanikul, kohaldatakse kolmandate riikide kodanike suhtes kehtivaid, määruses (EL) 2016/399²⁶ ja määruses (EÜ) nr 810/2009²⁷ sätestatud üldisi sisenemis- ja viisatingimusi.

2.2.2. *Ühendkuningriigis elavate Ühendkuningriigi kodanike kolmanda riigi kodanikust pereliikmed*

Liidu õigus annab ELi kodanikele õiguse liikuda ja elada vabalt ka neis liikmesriikides, mille kodanikud nad ei ole. See õigus laieneb kolmanda riigi kodanikust pereliikmetele, kes on ELi kodanikuga kaasas või kes ühinevad temaga vastuvõtvast liikmesriigis²⁸. Liikmesriigid võivad vaba liikumise õigust teostava ELi kodaniku kolmanda riigi kodanikust pereliikmelt nõuda sissesõiduviisa omandamist, kui ta on sellise kolmanda riigi kodanik, mille suhtes kohaldatakse kehtivate viisaeeskirjade kohaselt viisanõuet²⁹. Sellisel juhul on tegemist lühiajalise viisaga vastavalt määrusele (EÜ) nr 810/2009.

Kuni üleminekuajaperioodi lõpuni kohaldatakse Ühendkuningriigi kodanike kolmanda riigi kodanikust pereliikmete suhtes vaba liikumise direktiivis sätestatud õigusi ja viisalihtsustusi³⁰. Kui pereliikmed on sellise kolmanda riigi kodanikud, mille suhtes kohaldatakse kehtivate viisaeeskirjade kohaselt viisanõuet, on neil õigus omandada viisa tasuta ja võimalikult kiiresti, kiirendatud menetlusega. Liikmesriik, kes viisa välja annab, võib nõuda üksnes seda, et kolmanda riigi kodanikust pereliige esitaks kehtiva passi, tõendi perekondlike sidemete kohta ja tõendi, et ELi kodanik kasutab (või kavatseb kasutada) selles liikmesriigis vaba liikumise õigust.

Pärast üleminekuajaperioodi lõppu ei kohaldata Ühendkuningriigi kodanike kolmanda riigi kodanikust pereliikmete suhtes eespool nimetatud lihtsustusi ei viisade väljaandmise ega piirikontrolli puhul. See tähendab, et kolmanda riigi kodanikust pereliikmed peavad vastama kõigile määruse (EÜ) nr 810/2009 ja määruse (EL) 2016/399 sätetele, mida kolmandate riikide kodanike suhtes kohaldatakse. Põhimõtteliselt tuleb paluda kolmandate riikide kodanikel esitada dokumendid, mis tõendavad, et nad vastavad neile

²⁶ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 9. märtsi 2016. aasta määrus (EL) 2016/399, mis käsitleb isikute üle piiri liikumist reguleerivaid liidu eeskirju (Schengeni piirieskirjad) (ELT L 77, 23.3.2016, lk 1).

²⁷ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. juuli 2009. aasta määrus (EÜ) nr 810/2009, millega kehtestatakse ühenduse viisaeeskiri (viisaeeskiri) (ELT L 243, 15.9.2009, lk 1).

²⁸ Direktiivi 2004/38/EÜ artikli 3 lõige 1.

²⁹ Direktiivi 2004/38/EÜ artikli 5 lõige 2.

³⁰ Direktiivi 2004/38/EÜ artikli 5 lõige 2.

tingimustele (nt tõendid majutuse, tööhõive, piisavate elatusvahendite kohta, kirjalik kutse või tagasisõidupilet, dokumendid, mis tõendavad pereliikme majanduslikku olukorda tema elukohariigis või siirast kavatsust lahkuda liikmesriigi territooriumilt enne viisa kehtivusaja lõppu). Lubatud viibimise maksimaalne kestus on 90 päeva 180 päeva jooksul alates üleminekuperioodi lõpust³¹.

Ühendkuningriigi kodanike kolmanda riigi kodanikust pereliikmed võivad endiselt kasutada viisat, mille ELi liikmesriik on välja andnud enne üleminekuperioodi lõppu, kuid lisaks peavad neil olema täidetud kolmanda riigi kodanike suhtes kohaldatavad sissesõidunõuded. Piiril võivad riikide ametiasutused viisaomanikelt nõuda dokumente, mis tõendaksid, et nad vastavad kolmandate riikide kodanike suhtes kohaldatavatele sissesõidutingimustele. Kui kolmanda riigi kodanikust pereliige ei suuda piiril tõendada, et tema puhul on need tingimused täidetud, võidakse keelduda teda sisse laskmast ja tema viisa võidakse kehtetuks tunnistada.³²

Kui Ühendkuningriigi kodaniku kolmanda riigi kodanikust pereliige taotleb viisat reisi jaoks, mis **algab enne üleminekuperioodi lõppu, kuid lõpeb pärast seda**, võivad liikmesriigid nõuda, et ta esitaks tõendid, et tema puhul on kolmandate riikide kodanike suhtes kohaldatavad sissesõidutingimused täidetud pärast üleminekuperioodi lõppu³³.

Kui Ühendkuningriigi kodaniku kolmanda riigi kodanikust pereliige kavatseb reisida **pärast üleminekuperioodi lõppu** ja tal ei ole veel viisat, peab ta taotlema lühiajalist viisat vastavalt üldnormidele, mida kohaldatakse kolmandate riikide kodanike suhtes kooskõlas määrusega (EÜ) nr 810/2009.

Kui taotlus esitatakse enne üleminekuperioodi lõppu, loobub viisa andmisega tegelev liikmesriik viisatasust³⁴.

³¹ Määruse (EL) 2016/399 artikli 6 lõige 1 ja määruse (EÜ) nr 810/2009 artikli 2 lõike 2 punkt a.

³² Määruse (EL) nr 810/2009 artikkel 34.

³³ Määruse (EL) nr 810/2009 artikli 21 lõige 1.

³⁴ Direktiivi 2004/38/EÜ artikli 5 lõige 2.

2.3. Lennujaama transiidiviisa³⁵

Viisasid käsitleva liidu õiguse³⁶ kohaselt peab teatavatel kolmandate riikide kodanikel³⁷ olema lennujaama transiidiviisa ELis (välja arvatud Iirimaa) ja Schengeni lepinguga ühinenud riikides (Island, Liechtenstein,³⁸ Norra ja Šveits) asuvate lennujaamade rahvusvahelise transiidiala läbimiseks ilma nende riikide territooriumile sisenemata. See kehtib näiteks sellise kahe ELi- ja Schengeni-välise sihtkoha vahelise reisi puhul, kus ümberistumine toimub ELis (välja arvatud Iirimaa) või Schengeni lepinguga ühinenud riigis asuvas lennujaamas. Lennujaama transiidiviisa nõue kehtib nende kolmandast riigist Ühendkuningriiki või vastupidi reisivate kolmandate riikide kodanike suhtes, kes läbivad ELis (välja arvatud Iirimaa) ja Schengeni lepinguga ühinenud riigis asuva lennujaama rahvusvahelist transiidiala. Viisaeeskirjas on sätestatud sellest nõudest mõned erandid, näiteks kolmandate riikide kodanikele, kellel on liikmesriigi antud kehtiv viisa või elamisluba, diplomaatilise passi kasutajad ning teatavate kolmandate riikide (nt Ameerika Ühendriigid, Jaapan ja Kanada) kehtiva viisa või elamisloa omanikud.

Alates üleminekuperioodi lõpust **ei vabasta** Ühendkuningriigi antud kehtiv elamisluba ega viisa neid kolmandate riikide kodanikke lennujaama transiidiviisa omamise kohustusest.

Soovitus. Nendel asjaomaste riikide kodanikel, kes reisivad Ühendkuningriigi ja muu kolmanda riigi vahel pärast üleminekuperioodi lõppu, läbides ELi liikmesriigis (välja arvatud Iirimaa) ja Schengeni lepinguga ühinenud riikides (Island, Norra ja Šveits) asuvate lennujaamade rahvusvahelist transiidiala, soovitatakse taotleda lennujaama transiidiviisa ja võtta muud vajalikud meetmed aegsasti enne reisi.

2.4. Kooliekskursiooni raames reisivad õpilased

Kooliõpilased, kelle elukoht on ELi liikmesriigis / Schengeni lepinguga ühinenud riigis ning kelle kodakondsuse alusel on viisa nõutav, on muusse ELi liikmesriiki / Schengeni lepinguga ühinenud riiki reisisid praegu viisanõuetest vabastatud, kui nad reisivad kooliekskursiooni raames sellise õpilasarühma koosseisus, mida saadab kõnealuse kooli õpetaja³⁹.

³⁵ Lisateabe saamiseks vt https://ec.europa.eu/home-affairs/what-we-do/policies/borders-and-visas/visa-policy/apply_for_a_visa_en.

³⁶ Määruse (EL) nr 810/2009 artikkel 3.

³⁷ Määruse (EÜ) nr 810/2009 IV lisa: Afganistan, Bangladesh, Eritrea, Etioopia, Ghana, Iraan, Iraak, Kongo Demokraatlik Vabariik, Nigeeria, Pakistan, Somaalia ja Sri Lanka. Viisaeeskirja kohaselt võivad liikmesriigid kehtestada oma riigi lennujaamade läbijatele transiidiviisa omamise nõude. Lisateabe saamiseks vt https://ec.europa.eu/home-affairs/sites/homeaffairs/files/annex_7b_atv-national_lists_en.pdf.

³⁸ Liechtensteinis ei ole lennujaama.

³⁹ Nõukogu 30. novembri 1994. aasta otsus nõukogus Euroopa Liidu lepingu artikli K.3 lõike 2 alusel vastuvõetud ühismeetmete kohta reisimisvõimaluste loomiseks kolmandate riikide kooliõpilastele, kes elavad ühes liikmesriigis (nõukogu otsus 1994/795/JSK)

Pärast üleminekuperioodi lõppu see vabastus enam Ühendkuningriigi ja ELi vahelisel reisimisel ei kehti. Liikmesriigid võivad ise otsustada, kas vabastada viisanõudest kooliõpilased, kelle elukoht on Ühendkuningriigis, või kas nõuda enne reisi viisat vastavalt kooliõpilase kodakondsusele⁴⁰.

Liidu õiguses on ühtlasi sätestatud, et liikmesriigid tunnustavad kooliekskursioonil osalevate õpilaste nimekirja kehtiva reisidokumentina kooliõpilaste puhul, kes ei ole ühegi liikmesriigi kodanikud, kuid on teise liikmesriigi elanikud, juhul kui õpilase elukohaliikmesriik on lubanud selliseid nimekirju reisidokumentidena kasutada ja täidetud on teatavad muud tingimused⁴¹.

Pärast üleminekuperioodi lõppu sellist korda enam Ühendkuningriigi suhtes ei kohaldata. Seega ei saa liikmesriigid enam tunnustada Ühendkuningriigi koolide õpilaste nimekirju reisidokumentidena. Ühendkuningriigi koolide õpilastel, kes reisivad ELi kooliekskursiooni raames, peavad olema eraldi reisidokumentid ja kehtivad viisad, kui see on asjakohane.

Soovitus. ELi koolid, kes kavandavad ekskursioone Ühendkuningriiki, ning Ühendkuningriigi koolid, kes kavandavad ekskursioone ELi, peaksid kontrollima selliste õpilaste viisanõudeid, kelle kodakondsuse alusel on viisa nõutav.

2.5. Pagulaseks tunnistatud isikud ja kodakondsuseta isikud

Liidu õiguse⁴² kohaselt võivad liikmesriigid praegu otsustada vabastada viisanõudest pagulaseks tunnistatud isikud, kodakondsuseta isikud ja muud isikud, kellel ei ole ühegi riigi kodakondsust ja kelle elukoht on Ühendkuningriigis ning kellele Ühendkuningriik on välja andnud reisidokumendi, mida asjaomane liikmesriik tunnustab.

Alates üleminekuperioodi lõpust võivad liikmesriigid **endiselt** ise otsustada, kas vabastada viisanõudest pagulased ja kodakondsuseta isikud, kelle elukoht on Ühendkuningriigis, või kas nõuda enne reisi viisat⁴³.

Soovitus. Võttes arvesse viisanõuetest vabastamise õigusliku aluse muutumist peaksid asjaomased isikud (pagulased ja kodakondsuseta isikud) enne ELi ja Ühendkuningriigi vahelist reisimist kontrollima viisanõudeid.

⁴⁰ Määruse (EL) 2018/1806 artikli 6 lõike 2 punkt a.

⁴¹ Nõukogu 30. novembri 1994. aasta otsus nõukogus Euroopa Liidu lepingu artikli K.3 lõike 2 alusel vastuvõetud ühismeetmete kohta reisimisvõimaluste loomiseks kolmandate riikide kooliõpilastele, kes elavad ühes liikmesriigis (nõukogu otsus 1994/795/JSK)

⁴² Määruse (EL) 2018/1806 artikli 6 lõike 2 punkt d.

⁴³ Määruse (EL) 2018/1806 artikli 6 lõike 2 punkt b.

3. TOLLIKONTROLLID

Selles punktis esitatud eeskirju ei kohaldata Põhja-Iirimaa ja ELi (sh Iirimaa) vahelise reisimise suhtes.

Selles punktis esitatud eeskirju kohaldatakse aga Suurbritanniast ELi ja Põhja-Iirimaale reisimise suhtes.

Selle kajastamiseks viidatakse selles punktis läbivalt „ELile“, „Põhja-Iirimaale“ või „Suurbritanniale“.

Liidu õiguse kohaselt kuuluvad tolliterritooriumile toodavad või sealt väljaviidavad kaubad tollijärelevalve alla ja vastavalt ELi tollialastele õigusnormidele⁴⁴ võib toll neid kontrollida⁴⁵.

See kehtib ka ajutiselt või püsivalt isiklikus pagasis oleva kauba suhtes. Teatavatel tingimustel võivad tolliformaalsused olla leebemad.

Kaup, mis on mõeldud turule viimiseks või isiklikuks kasutamiseks või tarbimiseks, tuleb vabasse ringlusse lubamiseks deklareerida⁴⁶.

Ajutiselt imporditava kauba võib deklareerida ajutise impordi protseduurile. Selleks võib kasutada ATA-märkmikke. ATA-märkmik on rahvusvaheline tollidokument, millega lubatakse kauba maksuvaba ajutist eksporti ja importi kuni ühe aasta jooksul⁴⁷.

Alates üleminekuperioodi lõpust kohaldatakse neid eeskirju Suurbritanniast ELi või Põhja-Iirimaale sisenevate reisijate pagasi ja muu reisijatega kaasas või nende juures oleva kauba suhtes.

⁴⁴ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 9. oktoobri 2013. aasta määrus (EL) nr 952/2013, millega kehtestatakse liidu tolliseadustik (ELT L 269, 10.10.2013, lk 1).

⁴⁵ Selles punktis kirjeldatud eeskirju kohaldatakse ka kaupade suhtes, mis tuuakse ELi tolliterritooriumile ja Põhja-Iirimaale **Kanalisaartelt** ja **Mani saarelt** (määruse (EL) nr 952/2013 artikli 4 lõike 1 viimane taane).

⁴⁶ Lisateave on kättesaadav aadressidel https://ec.europa.eu/taxation_customs/business/customs-procedures/what-is-importation/free-circulation_en ja https://ec.europa.eu/taxation_customs/business/customs-procedures/general-overview/customs-declaration_en.

⁴⁷ Lisateavet saab aadressilt: <https://iccwbo.org/resources-for-business/ata-carnet/>.

4. TOLLIMAKSUD, KÄIBEMAKS JA AKTSIISIMAKS⁴⁸

Selles punktis esitatud eeskirju ei kohaldata Põhja-Iirimaa ja ELi (sh Iirimaa) vahelise reisimise suhtes.

Selles punktis esitatud eeskirju kohaldatakse aga Suurbritanniast ELi ja Põhja-Iirimaale reisimise suhtes.

Selle kajastamiseks viidatakse selles punktis läbivalt „ELile“, „Põhja-Iirimaale“ või „Suurbritanniale“.

4.1. Käibemaks, tollimaks ja aktsiisimaks; vabastused

Liidu õiguse kohaselt kohaldatakse kaupade impordi suhtes reeglina tollimaksu,⁴⁹ käibemaksu ja vajaduse korral aktsiisimaksu⁵⁰. Isikutel, kellel on kaup pagasis või muul moel kaasas, on aga õigus maksuvabastustele (kaubad, mis on vabastatud käibemaksust ja tollimaksust ning, kui see on asjakohane, siis aktsiisimaksust)⁵¹.

Alates üleminekuperioodi lõpust peavad Suurbritanniast ELi või Põhja-Iirimaale kaubaga sisenevad isikud tasuma käibemaksu ja tollimaksu ning vajaduse korral aktsiisimaksu.

Soovitus. Reisijatel soovitatakse tutvuda maksuvabastusi käsitlevate eeskirjadega ja minna läbi rohelise tolliväljapääsu (nn rohelise koridori) ainult juhul, kui neil kaasasolevad kaubakogused ei ületa lubatud

⁴⁸ Mis puutub **tollimaksudesse**, siis käesolevas punktis kirjeldatud eeskirju kohaldatakse alates üleminekuperioodi lõpust ka kaupade suhtes, mis tuuakse ELi tolliterritooriumile ja Põhja-Iirimaale **Mani saarelt** ja **Kanalisaartelt** (Euroopa Parlamendi ja nõukogu 9. oktoobri 2013. aasta määruse (EL) nr 952/2013 (millega kehtestatakse liidu tolliseadustik) (ELT L 269, 10.10.2013, lk 1) artikli 4 lõike 1 viimane taane).

Mis puutub **käibemaksu**, siis käesolevas punktis kirjeldatud eeskirju kohaldatakse alates üleminekuperioodi lõpust ka kaupade suhtes, mis tuuakse ELi käibemaksuterritooriumile ja Põhja-Iirimaale **Mani saarelt** ja vastupidi (nõukogu 28. novembri 2006. aasta direktiivi 2006/112/EÜ (mis käsitleb ühist käibemaksusüsteemi) (ELT L 347, 11.12.2006, lk 1) artikli 7 lõige 2) (Kanalisaared ei kuulu juba praegu ELi käibemaksuterritooriumi alla, direktiivi 2006/112/EÜ artikli 6 lõike 1 punkt e).

Mis puutub **aktsiisimaksu**, siis käesolevas punktis kirjeldatud eeskirju kohaldatakse alates üleminekuperioodi lõpust ka kaupade suhtes, mis tuuakse ELi aktsiisiterritooriumile ja Põhja-Iirimaale **Mani saarelt** (nõukogu 16. detsembri 2008. aasta direktiivi 2008/118/EÜ (mis käsitleb aktsiisi üldist korda) (ELT L 9, 14.1.2009, lk 12) artikli 6 lõike 2 punkt d) (Kanalisaared ei kuulu juba praegu ELi aktsiisiterritooriumi alla, direktiivi 2008/118/EÜ artikli 5 lõike 2 punkt d).

⁴⁹ Sõltub tulevasest ELi ja Ühendkuningriigi partnerluslepingust, milles sätestatakse Ühendkuningriigist pärit kauba suhtes nulltariifid ja nullkvoodid.

⁵⁰ Nõukogu 28. novembri 2006. aasta direktiivi 2006/112/EÜ, mis käsitleb ühist käibemaksusüsteemi (ELT L 347, 11.12.2006, lk 1), määrus (EL) nr 952/2013 ja nõukogu 16. detsembri 2008. aasta direktiiv 2008/118/EÜ, mis käsitleb aktsiisi üldist korda (ELT L 9, 14.1.2009, lk 12).

⁵¹ Asjaomased kaubad ja vastavad maksuvabastused leiab järgmiselt aadressilt: https://ec.europa.eu/taxation_customs/individuals/travelling/entering-eu_en. Vt ka https://europa.eu/youreurope/citizens/travel/carry/alcohol-tobacco-cash/index_et.htm.

maksimumkoguseid. Muudel juhtudel tuleb neil kasutada punast väljapääsu (nn punast koridori) ja esitada tollideklaratsioon.

4.2. Ostetud kauba käibemaksu tagastamine

ELi käibemaksuõiguse kohaselt on väljastpoolt ELi tulevatel külalistel õigus käibemaksu tagastamisele kaupadelt, mille nad on ostnud ELis viibimise ajal, tingimusel et EList lahkumisel esitavad nad tollile nii kaubad kui ka käibemaksu tagastamise dokumendid⁵².

Alates üleminekuperioodi lõpust on see võimalus kättesaadav Suurbritanniast pärit külalistele, kes on ELis või Põhja-Iirimaal viibides kaupu soetanud.

5. KEELUD JA PIIRANGUD

Selles punktis esitatud eeskirju ei kohaldata Põhja-Iirimaa ja ELi (sh Iirimaa) vahelise reisimise suhtes.

Selles punktis esitatud eeskirju kohaldatakse aga Suurbritanniast ELi ja Põhja-Iirimaale reisimise suhtes.

Selle kajastamiseks viidatakse selles punktis läbivalt „ELile“, „Põhja-Iirimaale“ või „Suurbritanniale“.

Liidu õigusega on keelatud ja piiratud teatavate kaupade sissetoomine, importimine või eksportimine muu hulgas järgmistel põhjustel: inimeste, looma- ja taimeterwise kaitse, keskkonnakaitse ja rahvuslike kultuuriväärtuste kaitse.

Alates üleminekuperioodi lõpust kohaldatakse neid keelde ja piiranguid kaupade suhtes, mis tuuakse Suurbritanniast ELi või Põhja-Iirimaale või viiakse EList või Põhja-Iirimaalt Suurbritanniasse⁵³.

Kuigi enamik keelde ja piiranguid on kas juriidilises või praktilises mõttes olulised üksnes kutseliste kauplejate jaoks,⁵⁴ on mõned keelud ja piirangud asjakohased ka üksikreisijatele.

⁵² Juhend käibemaksu tagastamise kohta külastavatele isikutele on kättesaadav aadressil: https://ec.europa.eu/taxation_customs/individuals/travelling/travellers-leaving-eu/guide-vat-refund-visitors-eu_en

⁵³ Ekspordi puhul on mõningaid erandeid. Üksikasjalikum teave on esitatud sektoripõhistes valmisolekuteadetes.

⁵⁴ Nt keelud ja piirangud seoses jäätmete või teatavate kemikaalidega.

5.1. Kaasasolevad lemmikloomad⁵⁵

Liidu õiguses⁵⁶ on sätestatud eeskirjad, mis käsitlevad kolmandatest riikidest saabuvate reisijatega kaasas olevate lemmikloomadest koerte, kasside ja valgetuhkrute (edaspidi „lemmikloomad“)⁵⁷ mittekaubanduslikku liikumist⁵⁸.

Alates üleminekuperioodi lõpust⁵⁹ kehtib Suurbritanniast ELi või Põhja-Iirimaale suunduvate reise puhul järgmine:

Selle punkti koostamisel on lähtutud eeldusest, et Suurbritannia⁶⁰ on „loetletud“ vastavalt määruse (EL) nr 576/2013 artikli 13 lõikele 2 ehk annab piisavad loomatervise tagatised.

Juhime tähelepanu, et juht- ja abikoerte suhtes võidakse ühtlasi kohaldada määruse (EL) nr 576/2013 artiklis 32 sätestatud erandit.

5.1.1. Suurbritannias elavate lemmikloomaomanikega kaasas olevate lemmikloomade mittekaubanduslik liikumine ELi või Põhja-Iirimaale

ELi lemmikloomapass,⁶¹ mis on Suurbritannias elavale lemmikloomaomanikule välja antud, ei ole alates üleminekuperioodi

⁵⁵ Lisateabe saamiseks vt https://ec.europa.eu/food/animals/pet-movement_en.

⁵⁶ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 12. juuni 2013. aasta määrus (EL) nr 576/2013 lemmikloomade mittekaubandusliku liikumise kohta (ELT L 178, 28.6.2013, lk 1).

⁵⁷ Kui siseneval reisijal on kaasas lemmikloomana peetav eluslind, siis peab kehtivate normide kohaselt reisijal kaasas olema ka veterinaartõend, mis tõendab, et järgmistest nõuetest üks on täidetud: lind on olnud kolmandas riigis isolatsioonis 30 päeva enne väljasõitu või linnul on olnud 10-päevane isolatsiooniperiood koos testimisega lindude gripi suhtes või ta on läbinud impordijärgse karantiini sihtliikmesriigis või ta on vaksineeritud lindude gripi vastu; vt komisjoni 22. detsembri 2006. aasta otsus 2007/25/EÜ, mis käsitleb teatavaid kaitsemeetmeid seoses lindude kõrge patogeensusega gripiga ja omanikega kaasas olevate lemmiklindude liikumisega ühendusse (ELT L 8, 13.1.2007, lk 29).

Mis puutub lemmikloomana peetavatesse eluslindudesse, siis võidakse kohaldada ka ohustatud liikidest isendite sissetoomise suhtes kehtivaid nõudeid (vt punkt 5.6 allpool).

⁵⁸ Neid eeskirju kohaldatakse alates üleminekuperioodi lõpust ka lemmikloomade mittekaubandusliku liikumise suhtes **Kanalisaartelt** ja **Mani saarelt** (nõukogu 12. märtsi 1973. aasta määrus (EMÜ) nr 706/73 Kanalisaarte ja Mani saare suhtes kohaldatava põllumajandustoodetega kauplemist käsitleva ühenduse korra kohta (EÜT L 68, 15.3.1973, lk 1).

⁵⁹ Üleminekuperioodi lõpus ELi ja Ühendkuningriigi vahel reisivate isikutega kaasas olevate lemmikloomade suhtes kohaldatakse lemmikloomade ELi-sisese mittekaubandusliku liikumise eeskirju, vt väljaastumislepingu artikli 41 lõige 1, lõike 3 punkt a ja lõige 4 ning II lisa punkt 10.

⁶⁰ Põhja-Iirimaa sanitaar- ja fütosanitaarvaldkonna õigusaktid on viidud liidu õigusega vastavusse Iirimaa ja Põhja-Iirimaa protokolliga.

⁶¹ Lemmikloomapassi näidis, mis on esitatud komisjoni 28. juuni 2013. aasta rakendusmääruse (EL) nr 577/2013 (mis käsitleb Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruses (EL) nr 576/2013 ettenähtud identifitseerimisdokumentide näidiseid koerte, kasside ja valgetuhkrute mittekaubanduslikuks liikumiseks, territooriumide ja kolmandate riikide loetelude kehtestamist ning nõudeid teatavatele tingimustele vastavust tõendavate deklaratsioonide vormi, kujunduse ja keelte kohta) (ELT L 178, 28.6.2013, lk 109) III lisa 1. osas.

lõpust enam kehtiv dokument koos lemmikloomaga Suurbritanniast ELi või Põhja-Iirimaale reisimiseks⁶².

Selle asemel nõutakse iga kord, kui kaasasolev lemmikloom liitu siseneb, ametliku veterinaararsti väljaantud veterinaarsertifikaati, mis kehtib ELis ja Põhja-Iirimaal liikumiseks kuni neli kuud alates dokumentide ja identsuse kontrolli kuupäevast⁶³. See sertifikaat peab tõendama kehtivat marutaudivastast vaksineerimist^{64, 65}.

Lisaks peab lemmikloomana peetav koer olema enne Suurbritanniast Soome, Iirimaale, Põhja-Iirimaale⁶⁶ või Maltale sisenemist saanud *Echinococcus multilocularis*'e vastast ravi ning ametlik või volitatud veterinaararst peab seda tõendama veterinaarsertifikaadis⁶⁷.

Pärast üleminekuperioodi lõppu peavad ELi ja Põhja-Iirimaale sisenevad lemmikloomad läbima määratud reisijate sisenemispunkti,⁶⁸ et nad saaks läbida vajalikud vastavuskontrollid⁶⁹.

5.1.2. *ELis või Põhja-Iirimaal elava lemmikloomaomanikuga kaasas olevate lemmikloomade mittekaubanduslik viimine ELi või Põhja-Iirimaale ning tagasitoomine Suurbritanniast pärast ajutist Suurbritanniasse viimist*

Lemmikloomadega, kes viiakse pärast ajutist EList või Põhja-Iirimaalt Suurbritanniasse viimist ELi või Põhja-Iirimaale, peab olema kaasas nõuetekohaselt täidetud ELi lemmikloomapass. See pass peab tõendama kehtivat marutaudivastast vaksineerimist.

Lisaks peab lemmikloomana peetav koer olema enne Soome, Iirimaale, Põhja-Iirimaale⁷⁰ või Maltale sisenemist saanud

⁶² Enne üleminekuperioodi lõppu Põhja-Iirimaal elavale lemmikloomaomanikule väljastatud ELi lemmikloomapassid jäävad ELis kehtima. Komisjon avaldab peagi rohkem teavet.

⁶³ Rakendusmääruse (EL) nr 577/2013 IV lisa märkus b.

⁶⁴ Määruse (EL) nr 577/2013 IV lisa. Määruse (EL) 576/2013 artiklites 11 ja 32 on sätestatud erandid.

⁶⁵ Varasemat ELi lemmikloomapassi, mis on Suurbritannias elavale lemmikloomaomanikule välja antud enne üleminekuperioodi lõppu, võib pärast seda kuupäeva käsitada täiendava dokumendina, et tõendada endiselt kehtivat vaksineerimist.

⁶⁶ Komisjoni 18. juuni 2018. aasta rakendusmääruse (EL) 2018/878 (millega võetakse vastu selliste liikmesriikide või nende territooriumi osade loetelu, mis vastavad kategooriatesse jaotamise eeskirjadele, nagu on sätestatud delegeeritud määruse (EL) 2018/772 artikli 2 lõigetes 2 ja 3 seoses ennetavate tervishoiu meetmete võtmisega koertel esineva *Echinococcus multilocularis*'e nakkuse tõrjeks) (L 155, 19.6.2018, lk 1) lisa 2. osa.

⁶⁷ Delegeeritud määruse (EL) 2018/772 artikli 6 lõike 4 punkt b.

⁶⁸ https://ec.europa.eu/food/animals/pet-movement/eu-legislation/non-commercial-non-eu/tpe_en.

⁶⁹ Määruse (EL) nr 576/2013 artikkel 34.

⁷⁰ Vt eespool.

Echinococcus multilocularis'e vastast ravi ning ravi teinud veterinaararst peab seda tõendama lemmikloomapassis⁷¹.

Samuti peavad pärast üleminekuperioodi lõppu ELi ja Põhja-Iirimaale sisenevad lemmikloomad läbima määratud reisijate sisenemispunkti,⁷² et nad saaks läbida vajalikud vastavuskontrollid⁷³.

5.2. Taimed ja taimsed saadused⁷⁴

Liidu õigusega⁷⁵ on keelatud teatavate taimede, taimsete saaduste ja muude objektide liitu toomine tingituna nende fütosanitaarohust. Nende hulka kuuluvad viinamarja- ja tsitrusetaimed istutamiseks, seemnekartulid ning muld. Suurema osa muude taimede ja taimsete saadustega, sealhulgas istutamiseks mõeldud taimedega, puuviljadega,⁷⁶ lõikelilledega, sibulatega ja mõne puiduliigiga, peab kaasas olema fütosanitaarsertifikaat⁷⁷. Need keelud ja nõuded kehtivad ka juhul, kui taimed, taimsed saadused ja muud objektid on reisijatega kaasas⁷⁸.

Alates üleminekuperioodi lõpust kehtivad need keelud ja nõuded Suurbritanniast ELi või Põhja-Iirimaale suunduvate reiside puhul⁷⁹.

Soovitus. Reisijatel soovitatakse enne reisimist uurida nende keeldude ja nõuete täpset ulatust.

⁷¹ Delegeeritud määrus (EL) 2018/772.

⁷² https://ec.europa.eu/food/animals/pet-movement/eu-legislation/non-commercial-non-eu/tpe_en.

⁷³ Määruse (EL) nr 576/2013 artikkel 34.

⁷⁴ Lisateabe saamiseks vt https://ec.europa.eu/food/animals/animalproducts/personal_imports_en.

⁷⁵ Komisjoni 28. novembri 2019. aasta rakendusmääruse (EL) 2019/2072 (millega kehtestatakse ühetaolised tingimused Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2016/2031 rakendamiseks seoses taimekahjustajatevastaste kaitsemeetmetega) (ELT L 319, 10.12.2019, lk 1) artiklid 7 ja 8 koostoimes VI ja VII lisaga.

⁷⁶ Välja arvatud ananassid, banaanid, kookospähklid, durianid ja datlid.

⁷⁷ Määruse (EL) 2019/2072 XI lisa A ja B osa.

⁷⁸ Need eeskirjad on esitatud komisjoni 31. jaanuari 2020. aasta rakendusmääruses (EL) 2020/178 kolmandatest riikidest saabuvatele reisijatele ja postiteenuste ning teatavate ettevõtjate klientidele sellise teabe esitamise kohta, mis käsitleb taimede, taimsete saaduste ja muude objektide liidu territooriumile sissetoomise keeldu vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusele (EL) 2016/2031 (ELT L 37, 10.2.2020, lk 1).

⁷⁹ Eeskirju kohaldatakse alates üleminekuperioodi lõpust ka **Kanalisaartelt** ja **Mani saarelt** saabuvate reisijate isiklikuks tarbimiseks ettenähtud saaduste suhtes (nõukogu 12. märtsi 1973. aasta määrus (EMÜ) nr 706/73 Kanalisaarte ja Mani saare suhtes kohaldatava põllumajandustoodetega kauplemist käsitleva ühenduse korra kohta (EÜT L 68, 15.3.1973, lk 1).

5.3. Isiklikuks tarbimiseks ettenähtud loomsed saadused⁸⁰

Liidu õigusega⁸¹ on keelatud teatavate loomsete saaduste ELi toomine reisijate pagasis⁸². See puudutab näiteks liha ja piima ning nendest valmistatud tooteid, näiteks sinki ja juustu. Erandid on ette nähtud näiteks väikelaste pulbriliste piimasegude, lastetoidu ning eriotstarbelise ravitoidu ja lemmikloomade eriotstarbelise ravisööda teatavate koguste jaoks.

Alates üleminekuperioodi lõpust kehtivad need keelud Suurbritanniast ELi või Põhja-Iirimaale suunduvate reiside puhul⁸³.

Komisjon on vastu võtnud⁸⁴ infolehe (lisatud), milles on esitatud üksikasjalikud eeskirjad, samuti erandid, näiteks meditsiinilistel või toitumisega seotud põhjustel.

5.4. Sularaha⁸⁵

Liidu õigusega on ette nähtud, et isikud, kes sisenevad või lahkuvad ja kellel on kaasas 10 000 eurot või rohkem sularahas (või sellega samaväärne summa muus vääringus) või vabalt kaubeldavates esitaja maksevahendites (lihtsasti konverteeritavad varad, nagu kolmanda isiku nimele välja antud tšekid), peavad esitama deklaratsiooni selle liikmesriigi tolliasutusele, kuhu nad sisenevad või kust nad lahkuvad⁸⁶.

⁸⁰ Lisateabe saamiseks vt https://ec.europa.eu/food/animals/animalproducts/personal_imports_en.

⁸¹ Komisjoni 10. oktoobri 2019. aasta delegeeritud määrus (EL) 2019/2122, millega täiendatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EL) 2017/625 seoses piiripunktides ametlikust kontrollist vabastatud teatavate looma- ja kaubakategooriatega, reisijate isikliku pagasi ja selliste kaupade erikontrolliga, mis saadetakse väikeste saadetistena füüsilistele isikutele ja mis ei ole ette nähtud turule laskmiseks (ELT L 321, 12.12.2019, lk 45).

⁸² Ehkki see ei pruugi reisijate jaoks olla otseselt asjakohane, tuletatakse siinkohal meelde, et liidu õigusega on keelatud importida ELi toidujäätmeid rahvusvahelistel liinidel sõitvatest transpordivahenditest (Euroopa Parlamendi ja nõukogu 21. oktoobri 2009. aasta määruse (EÜ) nr 1069/2009 (milles sätestatakse muuks otstarbeks kui inimtoiduks ettenähtud loomsete kõrvalsaaduste ja nendest saadud toodete tervise-eeskirjad ning tunnistatakse kehtetuks määrus (EÜ) nr 1774/2002 (loomsete kõrvalsaaduste määrus) (ELT L 300, 14.11.2009, lk 1) artikli 8 punkt f ja artikli 41 lõike 2 punkt c). Sellised toidujäätmed tuleb kõrvaldada kooskõlas määruse (EÜ) nr 1069/2009 artikliga 12 (nt otsene põletamine) või need tuleb jätta transpordivahendi pardale ja viia tagasi kolmandasse riiki.

⁸³ Eeskirju kohaldatakse alates üleminekuperioodi lõpust ka **Kanalisaartelt** ja **Mani saarelt** saabuvate reisijate isiklikuks tarbimiseks ettenähtud saaduste suhtes (nõukogu 12. märtsi 1973. aasta määrus (EMÜ) nr 706/73 Kanalisaarte ja Mani saare suhtes kohaldatava põllumajandustoodetega kauplemist käsitleva ühenduse korra kohta (EÜT L 68, 15.3.1973, lk 1).

⁸⁴ Määruse (EL) 2019/2122 III lisa.

⁸⁵ Lisateabe saamiseks vt https://ec.europa.eu/taxation_customs/individuals/cash-controls_en.

⁸⁶ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. oktoobri 2005. aasta määruse (EÜ) nr 1889/2005 (ühendusse sisse toodava või ühendusest välja viidava sularaha kontrollimise kohta) (ELT L 309, 25.11.2005, lk 9) artikli 3 lõige 1.

Alates üleminekuperioodi lõpust kehtib see kohustus Suurbritanniast ELi või Põhja-Iirimaale ning EList Suurbritanniasse suunduvate reiside puhul.

Tolliasutustel on määruse (EÜ) nr 1889/2005 alusel õigus kontrollida füüsilisi isikuid, nende pagasit ja transpordivahendeid ning pidada kinni sularaha, mida ei ole deklareeritud.

5.5. Kultuuriväärtused⁸⁷

Liidu õiguses⁸⁸ on sätestatud ekspordiloa nõue teatavate kultuurikaupade ekspordi⁸⁹ korral (näiteks rohkem kui 50 aastat vana mööbel või rohkem kui 100 aastat vanad raamatud väärtusega rohkem kui 50 000 eurot, rohkem kui 200 aastat vanad trükitud maakaardid väärtusega rohkem kui 15 000 eurot)⁹⁰. See nõue kehtib ka üksikreisijatele.

Samuti on liidu õigusega keelatud välisriikides loodud ja/või avastatud ebaseaduslikult eksporditud kultuuriväärtuste sissetoomine⁹¹.

Alates üleminekuperioodi lõpust kehtivad need kohustused ELi või Põhja-Iirimaa ja Suurbritannia vaheliste reiside puhul.

Soovitus. Reisijatel soovitatakse

- uurida, kas pagasis olevate kaupade suhtes kehtivad ekspordiloa nõuded, ning
- rakendada nõuetekohast hooldsust selliste kultuuriväärtuste päritolu kindlakstegemiseks, mille nad võivad Suurbritannias osta või muul viisil omandada, enne kui nad toovad need koos oma pagasiga ELi või Põhja-Iirimaale.

5.6. Ohustatud liikide isendid⁹²

Liidu õigusega⁹³ on kehtestatud üldnorm, et isikud võivad tuua sisse ohustatud liikide isendeid (loomi või taimi)⁹⁴ üksnes sihtliikmesriigi CITESi

⁸⁷ Lisateabe saamiseks vt https://ec.europa.eu/taxation_customs/business/customs-controls/cultural-goods_en.

⁸⁸ Nõukogu 18. detsembri 2008. aasta määruse (EÜ) nr 116/2009 (kultuuriväärtuste ekspordi kohta) (ELT L 39, 10.2.2009, lk 1) artikli 2 lõige 1.

⁸⁹ Peale selle on ebaseaduslikult Ühendkuningriigist eksporditud kultuuriväärtuste liitu sissetoomine alates üleminekuperioodi lõpust liidu õigusega keelatud (Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. aprilli 2019. aasta määruse (EL) 2019/880, mis käsitleb kultuuriväärtuste sissetoomist ja importi (ELT L 151, 7.6.2019, lk 1) artikli 3 lõige 1).

⁹⁰ Vt määruse (EÜ) nr 116/2009 I lisa.

⁹¹ Määruse nr 2019/880 (mis käsitleb kultuuriväärtuste sissetoomist ja importi) artikli 3 lõige 1. See kohustus kehtib alates 28. detsembrist 2020.

⁹² Lisateabe saamiseks vt http://ec.europa.eu/environment/cites/index_en.htm.

asutuse eelneval loal. Isikud, kes *reisivad EList kolmandasse riiki*, võivad (re)eksportida) selliseid isendeid üksnes selle liikmesriigi CITESi asutuse eelneval loal, kus isendid asuvad. Sel eesmärgil nõutavad dokumendid sõltuvad liigi staatusest (nt kui rangelt on see kaitstud; see erineb määruse (EÜ) nr 338/97 eri lisades) ning liikumise laadist ja suunast (import, eksport või reeksport).

Alates üleminekuperioodi lõpust kehtivad need kohustused ELi või Põhja-Iirimaa ja Suurbritannia vaheliste reiside puhul⁹⁵.

Liidu õiguses on aga sätestatud ka erandid loandõudest:

- „Isiklikud asjad ja majatarbed“: isiklike asjade ja majatarvete impordi või (re)eksporti puhul *ei nõuta eelnevat luba*⁹⁶.⁹⁷ Samas peavad olema täidetud teatavad piiriülese liikumise viisi ja asjaolusid käsitlevad tingimused, et loomade või taimede surnud isendeid ning nende osi või neist saadut saaks käsitada isiklike asjade ja majatarvetena. Elusloomi ja -taimi ei käsitata isiklike asjade või majatarvetena. Ka jahitrofeede suhtes kohaldatakse üldiselt neid, vähem rangeid sätteid, aga mõningate rangelt kaitstud liikide jahitrofeede suhtes kehtivad erinormid⁹⁸.
- Lemmikloomad: isikud, kes reisivad ELi ja EList välja koos lemmikloomadega, kes kuuluvad määruse (EÜ) nr 338/97 lisades loetletud liikidesse (nagu enamik papagoisid⁹⁹ ning teatavad kilpkonnad ja korallid), võivad taotleda *isikliku omandi sertifikaati*¹⁰⁰. Selle sertifikaadi võib saada isiklikel mittekaubanduslikel eesmärkidel seaduslikult omandatud eluslooma jaoks, kui reisija soovib vältida eelneva loa taotlemist iga kord, kui ületatakse rahvusvahelist piiri. ELi ja EList välja reisimisel väljastab sertifikaadi selle liikmesriigi CITESi

⁹³ Nõukogu 9. detsembri 1996. aasta määrus (EÜ) nr 338/97 looduslike looma- ja taimeliikide kaitse kohta nendega kauplemise reguleerimise teel (EÜT L 61, 3.3.1997, lk 1).

⁹⁴ Ohustatud liigid on loetletud määruse (EÜ) nr 338/97 lisades.

⁹⁵ Üksikasjalikum teave teatavate isendite Põhja-Iirimaalt Suurbritanniasse eksportimise kohta on esitatud sektoripõhistes valmisolekuteadetes (https://ec.europa.eu/info/european-union-and-united-kingdom-forging-new-partnership/future-partnership/getting-ready-end-transition-period_et).

⁹⁶ Määruse (EL) nr 338/97 artikli 7 lõige 3.

⁹⁷ Komisjoni 4. mai 2006. aasta määruse (EÜ) nr 865/2006 (millega kehtestatakse looduslike looma- ja taimeliikide kaitset nendega kauplemise reguleerimise teel käsitleva nõukogu määruse (EÜ) nr 338/97 üksikasjalikud rakenduseeskirjad) (ELT L 166, 19.6.2006, lk 1) artiklid 57, 58 ja 58a.

⁹⁸ Ülevaade sätetest, mida kohaldatakse isiklike asjade ja majatarvete suhtes, on esitatud dokumendis „Reference Guide – European Wildlife Trade Regulations“ („Suunis – Euroopa looduslike liikidega kauplemise määrused“), lk 78–79, kättesaadav aadressil http://ec.europa.eu/environment/cites/legis_refguide_en.htm.

⁹⁹ Juhime tähelepanu, et see küsimus on eraldi veterinaarõuetest (vt punkt 5.1).

¹⁰⁰ Määruse (EÜ) nr 865/2006 VIII peatükk.

asutus, kust loom pärit on, või, kui loom on pärit kolmandast riigist, siis selle liikmesriigi CITESi asutus, kuhu ta esimesena toodi.

Soovitus. Reisijatel soovitatakse võtta ühendust sihtliikmesriigi CITESi asutusega¹⁰¹ (kui tegu on impordiga) või selle liikmesriigi CITESi asutusega, kus isend asub (kui tegu on (re)ekspordiga), et taotleada ja saada vajalikud eelnevad load või sertifikaadid.

5.7. Invasiivsed võõrliigid¹⁰²

Liidu õigusega¹⁰³ on ette nähtud, et isikud võivad liidu jaoks probleemsete invasiivsete võõrliikide¹⁰⁴ isendeid sisse tuua üksnes sihtliikmesriigi ja, kui see on asjakohane, siis transiitliikmesriigi pädevate asutuste eelneval loal. Keeldu kohaldatakse nende liikide ja hübriidide, sortide või tõugude elusisendite, samuti nende osade, sugurakkude, seemnete, munade või leviste suhtes, mis võivad elavana säilida ja hiljem paljuneda.

Liidu jaoks probleemsete invasiivsete võõrliikide loetelu kehtib kogu ELi territooriumil, välja arvatud äärepoolseimates piirkondades, mis peavad kehtestama oma asjaoludega kohandatud loetelud. Samas võib iga liikmesriik kehtestada lisaks liidu jaoks probleemsete invasiivsete võõrliikide ELi loetelule oma riikliku invasiivsete võõrliikide loetelu kooskõlas liikmesriigi õigusnormidega.

Alates üleminekuperioodi lõpust kehtivad Suurbritanniast ELi või Põhja-Iirimaale suunduvate reise puhul invasiivsete võõrliikide sissetoomise piirangud.

Soovitus. Reisijatel soovitatakse tutvuda liidu jaoks probleemsete invasiivsete võõrliikide loeteluga¹⁰⁵ ning küsida invasiivsete võõrliikide riiklike loetelude kohta nõu siht- või transiitliikmesriikide pädevatelt asutustelt.

¹⁰¹ Euroopa Komisjon peab ja ajakohastab muudatuste korral ELi liikmesriikide CITESi asutuste loetelu, mis on kättesaadav järgmisel aadressil: http://ec.europa.eu/environment/cites/pdf/list_authorities.pdf.

¹⁰² Lisateabe saamiseks vt http://ec.europa.eu/environment/nature/invasivealien/index_en.htm.

¹⁰³ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 22. oktoobri 2014. aasta määrus (EL) nr 1143/2014 looduslikku tasakaalu ohustavate võõrliikide sissetoomise ja levimise ennetamise ja ohjamise kohta (ELT L 317, 4.11.2014, lk 35).

¹⁰⁴ Liidu jaoks probleemsete invasiivsete võõrliikide loetelud on loetletud komisjoni 13. juuli 2016. aasta rakendusmääruse (EL) 2016/1141 (millega võetakse vastu liidu jaoks probleemsete invasiivsete võõrliikide nimekiri vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusele (EL) nr 1143/2014) (ELT L 189, 14.7.2016, lk 4) lisas. Vt ka siit: http://ec.europa.eu/environment/nature/invasivealien/list/index_en.htm.

¹⁰⁵ https://ec.europa.eu/environment/nature/invasivealien/docs/R_2016_1141_Union-list-2019-consolidation.pdf

6. MOOTORSÕIDUKITE KASUTAMINE

6.1. Juhiload¹⁰⁶

Liidu õiguse¹⁰⁷ kohaselt tunnustatakse ELi liikmesriikide välja antud juhilubasid vastastikku¹⁰⁸. Alates üleminekuperioodi lõpust ei ole vastastikune tunnustamine Ühendkuningriigi välja antud juhilubade puhul liidu õiguse alusel enam kohustuslik. Selle asemel hakatakse kohaldama rahvusvahelist kokkulepet ehk Viini teeliikluse konventsiooni¹⁰⁹. Ühendkuningriik ja kõik liikmesriigid peale nelja liikmesriigi (Iirimaa, Küpros, Malta ja Hispaania) on selle konventsiooni osalised, millega on ette nähtud konventsiooni osalisriikide väljaantud riiklike juhilubade ja rahvusvaheliste juhilubade tunnustamine, kui need on välja antud kooskõlas konventsiooniga.

Neli ELi liikmesriiki (Iirimaa, Küpros, Malta ja Hispaania), kes ei ole Viini teeliikluse konventsiooni osalisriigid, on varasema rahvusvahelise kokkuleppe osalised, mille osaline on ka Ühendkuningriik¹¹⁰. Selles kokkuleppes on sätestatud juhilubade tunnustamine, aga selle kokkuleppe osalised võivad nõuda ka seda, et juhiloa omanikul oleks rahvusvaheline juhiluba.

Soovitus. Ühendkuningriigi juhiloa omanikel, kes kavatsevad sõita ELis, soovitatakse juhilubade tunnustamise küsimuses võtta ühendust liikmesriigi vastutava ametiasutustega. Euroopa Liidu juhiloa omanikel, kes kavatsevad sõita Ühendkuningriigis, soovitatakse võtta juhiloa tunnustamise küsimuses ühendust Ühendkuningriigi vastutava ametiasutusega.

6.2. Registreerimisriigi tunnusmärk

Liidu õiguse kohaselt ei ole registreerimisriigi tunnusmärgi kasutamine sõiduki taga kohustuslik. Liidu õigusega¹¹¹ on aga ette nähtud, et kui liikmesriik nõuab, et tema territooriumil liigeldes peab teises liikmesriigis registreeritud mootorsõidukil olema eraldav registreerimismärk, peab

¹⁰⁶ Lisateabe saamiseks vt https://ec.europa.eu/transport/road_safety/topics/driving-licence/eu-driving-licence_en.

¹⁰⁷ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 20. detsembri 2006. aasta direktiivi 2006/126/EÜ (juhilubade kohta) (ELT L 403, 30.12.2006, lk 18) artikkel 2.

¹⁰⁸ ELi liikmesriigi väljaantud kehtiva juhiloa omanik võib vahetada selle ka teise liikmesriigi samaväärse juhiloa vastu, kui juhiloa omanik asub alaliselt elama teise liikmesriiki (direktiivi 2006/126/EÜ artiklid 11 ja 12). Pärast üleminekuperioodi lõppu ei saa Ühendkuningriigi väljaantud juhiluba enam vahetada juhiloa vastu, mille on ELi õiguse alusel välja andnud ELi liikmesriik. Juhiluba, mille ELi liikmesriik on Ühendkuningriigis väljaantud juhiloa vastu välja andnud enne üleminekuperioodi lõppu, jääb kehtima.

¹⁰⁹ Viini teeliikluse konventsiooni (8. november 1968) artikli 41 lõige 2.

¹¹⁰ Teeliikluse konventsioon, Genf, 19. september 1949.

¹¹¹ Nõukogu 3. novembri 1998. aasta määruse (EÜ) nr 2411/98 (mootorsõidukite ja nende haagiste registreerimisliikmesriigi tunnusmärgi tunnustamise kohta ühendusesiseses liikluses) (EÜT L 299, 10.11.1998, lk 1) artikkel 3.

kõnealune liikmesriik tunnustama registreerimisnumbri vasakus servas esitatud tunnusmärki, kui see vastab ELi nõuetele.

Rahvusvahelise õiguse kohaselt peab registreerimisriigi tunnusmärk olema nähtav mootorsõiduki taga. Nende liikmesriikide puhul, kes on Viini teeliikluse konventsiooni osalisriigid (vt eespool), võib tunnusmärk olla lisatud registreerimisnumbrile¹¹².

Alates üleminekuperioodi lõpust kehtib järgmine:

- mootorsõidukil, mis on registreeritud Ühendkuningriigis või Viini konventsiooni osaliseks olevas ELi liikmesriigis ja millel ei ole registreerimisriigi tunnusmärk registreerimisnumbrile lisatud, peab registreerimisriik olema mootorsõiduki taga eraldi näidatud, kui selline mootorsõiduk sõidab vastavalt ELis või Ühendkuningriigis;
- mootorsõidukil, mis on registreeritud ELi liikmesriigis, mis ei ole Viini konventsiooni osalisriik, peab registreerimisriik olema mootorsõiduki taga eraldi näidatud, kui selline mootorsõiduk sõidab Ühendkuningriigis;
- mootorsõidukil, mis on registreeritud Ühendkuningriigis, peab registreerimisriik olema mootorsõiduki taga eraldi näidatud, kui selline sõiduk sõidab ELi liikmesriigis, mis ei ole Viini konventsiooni osalisriik¹¹³.

6.3. Vastutuskindlustus¹¹⁴

Liidu õigusega¹¹⁵ on keelatud kasutada ELi liikmesriikide territooriumil kindlustamata sõidukeid ning on tagatud, et mootorsõidukite kasutamise tsiviilvastutuskindlustus kehtib kogu ELi territooriumil¹¹⁶. Sõidukil, mis asub tavapäraselt kolmandas riigis, peab olema kehtiv roheline kaart või piirikindlustusleping¹¹⁷. Vastavust sellele nõudele võidakse ELi sisenemisel kontrollida.

Alates üleminekuperioodi lõpust kohaldatakse ELis kasutatavate, aga Ühendkuningriigis registreeritud sõidukite suhtes üksnes rahvusvahelise rohelise kaardi süsteemi¹¹⁸. Rohelise kaardi süsteem lubab kasutada riigis

¹¹² Viini teeliikluse konventsiooni artikli 37 lõike 1 punkt b.

¹¹³ Ühendkuningriigis registreeritud sõidukite juhtimise kohta Irimaal vt ka <https://www.gov.ie/en/publication/a09c0f-brexit/#gb-stickers>.

¹¹⁴ Lisateabe saamiseks vt https://ec.europa.eu/info/business-economy-euro/banking-and-finance/insurance-and-pensions/motor-insurance_en.

¹¹⁵ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. septembri 2009. aasta direktiivi 2009/103/EÜ (mootorsõidukite kasutamise tsiviilvastutuskindlustuse ja sellise vastutuse kindlustamise kohustuse täitmise kohta) (ELT L 263, 7.10.2009, lk 11) artikkel 7.

¹¹⁶ Direktiivi 2009/103/EÜ artikkel 14.

¹¹⁷ Direktiivi 2009/103/EÜ artikli 8 lõige 1.

¹¹⁸ <http://www.cobx.org>.

sõidukit, mis on kindlustatud teises riigis, tingimusel et mõlemad riigid on rohelise kaardi süsteemi liikmed. Kõik ELi liikmesriigid ja Ühendkuningriik osalevad rohelise kaardi süsteemis.

Samas tuleks märkida järgmist:

- Rohelise kaardi süsteem ei kohusta liikluskindlustuse pakkujaid rohelise kaardi liikmesriigis hõlmama rohelise kaardi liikmesriikide territooriumit (selle kaitse eest võidakse nõuda lisakindlustusmakset).

Reisijatel, kes liiguvad Ühendkuningriigist ELi Ühendkuningriigis registreeritud sõidukiga, soovitatakse enne reisimist tagada, et nende liikluskindlustuse leping hõlmab ELi. Sama kehtib reisijate suhtes, kes liiguvad EList Ühendkuningriiki ELis registreeritud sõidukiga.

- Sõidukis, mis asub tavapäraselt kolmandas riigis, peab olema ELi sisenedes kehtiv roheline kaart¹¹⁹.

Reisijatel, kes liiguvad Ühendkuningriigist ELi Ühendkuningriigis registreeritud sõidukiga, soovitatakse enne reisimist tagada, et sõidukis on olemas roheline kaart. Reisijatel, kes liiguvad EList Ühendkuningriiki ELis registreeritud sõidukiga, soovitatakse tagada, et sõidukis on olemas roheline kaart, või esitada selle küsimuse kohta päring Ühendkuningriigi ametiasutustele.

7. RAVITEENUSED JA SEONDUVAD KÜSIMUSED; HÄDAOLUKORRAD

7.1. Õigus tervishoiuteenustele liidu õiguse alusel, mis käsitleb sotsiaalkindlustuse koordineerimist¹²⁰

Liidu õiguses¹²¹ on sätestatud juurdepääs tervishoiuteenustele ajutise välisriigis viibimise ajal Euroopa ravikindlustuskaardi alusel või plaanilise ravi eesmärgil, tuginedes asjaomase pädeva asutuse eelnevale loale (nt asutus, milles asjaomane isik on kindlustatud).

Selliste tervishoiuteenuste kulud hüvitatakse osalevate liikmesriikide asjaomaste asutuste vahel.

Alates üleminekuperioodi lõpust ei kohaldata neid eeskirju enam Ühendkuningriigi suhtes¹²². See tähendab järgmist:

¹¹⁹ Direktiivi 2009/103/EÜ artikli 8 lõike 2 kohaselt võib komisjon kolmanda riigi kõnealusest nõudest vabastada. EMPsse mittekuuluvatest riikidest on sellised komisjoni otsused võetud vastu Andorra, Serbia ja Šveitsi kohta.

¹²⁰ Lisateabe saamiseks vt <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=559>.

¹²¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 29. aprilli 2004. aasta määrus (EÜ) nr 883/2004 sotsiaalkindlustussüsteemide koordineerimise kohta (ELT L 166, 30.4.2004, lk 1).

¹²² ELi ja Ühendkuningriigi vahelise väljaastumislepingu artikliga 35 on ette nähtud sätted, et tagada tervishoiuteenuste kulude hüvitamine, sissenõudmine ja tasaarveldamine seoses juhtumitega, mis toimusid enne üleminekuperioodi lõppu.

- Alates üleminekuperioodi lõpust ei saa ELi liikmesriikide kodanikud ja nende perekonnaliikmed enam juurdepääsu tervishoiuteenustele erakorraliseks raviks Ühendkuningriigis Euroopa ravikindlustuskaardi alusel. Ühendkuningriigi kodanikud ei saa alates üleminekuperioodi lõpust juurdepääsu tervishoiuteenustele ELis Euroopa ravikindlustuskaardi alusel.

Soovitus. EL ja Ühendkuningriik arutavad sotsiaalkindlustuse koordineerimist, sealhulgas erakorralise ravi valdkonnas, tulevase partnerluslepingu läbirääkimiste käigus. Isikutel, kes on kindlustatud ELi liikmesriigis ja kavatsevad reisida Ühendkuningriiki, soovitatakse esitada päring asutusele, kus nad on kindlustatud, et saada teada, kas see asutus hüvitab nende tervishoiuteenuste kasutamise kolmandas riigis. Sama kehtib Ühendkuningriigis kindlustatud ja ELi reisida kavatsevate isikute suhtes.

Kui kulude hüvitamine ei ole tagatud, peaksid isikud kaaluma isikliku reisikindlustuse sõlmimist.

- Alates üleminekuperioodi lõpust ei saa ELi liikmesriigid liidu õiguse alusel enam välja anda eelnevaid lubasid plaaniliseks raviks Ühendkuningriigis. Ühendkuningriik ei saa liidu õiguse alusel välja anda eelnevaid lubasid plaaniliseks raviks ELis.

7.2. Õigus piiriüleste tervishoiuteenuste hüvitamiseks liidu õiguse alusel, mis käsitleb piiriüleseid tervishoiuteenuseid¹²³

Lisaks käesoleva teatise punktis 7.1 viidatud sotsiaalkindlustussüsteemide koordineerimisele on liidu õigusega¹²⁴ ette nähtud ka võimalus saada teatavatel asjaoludel kindlustajaliikmesriigilt hüvitist piiriüleste tervishoiuteenuste eest teises liikmesriigis. Alates üleminekuperioodi lõpust ei saa ELi liikmesriigis kindlustatud patsiendid enam tugineda nendes õigusaktides sätestatud hüvitamise eeskirjadele Ühendkuningriigis pakutava piiriülese ravi puhul. Samuti ei saa Ühendkuningriigis kindlustatud patsiendid enam tugineda ELi eeskirjadele, mis käsitlevad hüvitamist. ELi kindlustajaliikmesriik ja Ühendkuningriik võivad teha otsuse selliste tervishoiuteenuste hüvitamise kohta siseriikliku õiguse alusel (samamoodi, nagu teistes kolmandates riikides kasutatud tervishoiuteenuste korral).

Soovitus. Patsiendid, kes kavatsevad saada pärast üleminekuperioodi lõppu hüvitist ELi kindlustajaliikmesriigilt ravi eest, mida on tehtud Ühendkuningriigis, peaksid esitama päringu liidu õiguse¹²⁵ kohaselt määratud riiklikule kontaktpunktile oma riigis. Sama kehtib patsientide suhtes, kes

¹²³ Lisateabe saamiseks vt https://ec.europa.eu/health/cross_border_care/overview_en.

¹²⁴ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 9. märtsi 2011. aasta direktiiv 2011/24/EL patsiendiõiguste kohaldamise kohta piiriüleses tervishoius (ELT L 88, 4.4.2011, lk 45).

¹²⁵ Direktiivi 2011/24/EL artikkel 6.

kavatsevad pärast üleminekuperioodi lõppu saada hüvitist Ühendkuningriigilt¹²⁶.

7.3. Teises liikmesriigis väljakirjutatud retseptide tunnustamine¹²⁷

Liidu õiguse¹²⁸ kohaselt on liikmesriigid kohustatud tunnustama teises liikmesriigis väljakirjutatud ravimite või meditsiiniseadmete piiriüleseid retsepte. Pärast üleminekuperioodi lõppu ei tunnustata Ühendkuningriigis väljakirjutatud retsepte enam ELi liikmesriigis liidu õiguse alusel.

7.4. Euroopa hädaabinumber – 112¹²⁹

Liidu õiguse¹³⁰ kohaselt on liikmesriigid kohustatud tagama, et kõik selliste elektrooniliste sideteenuste lõppkasutajad, mis võimaldavad teha kõnesid paikvõrgu ja mobiiltelefonidelt, sealhulgas taksofonidest, saavad helistada Euroopa hädaabinumbrile 112 tasuta. Lisaks peab puuetega kasutajatel olema juurdepääs hädaabiteenusele, mis on samaväärne sellega, mida kasutavad teised kasutajad.

Pärast üleminekuperioodi lõppu ei kohaldata Ühendkuningriigi suhtes enam neid kohustusi.

7.5. Puuetega inimeste parkimiskaardid¹³¹

ELi õiguses¹³² on soovitatud, et ELi liikmesriigid tunnustaksid vastastikku puuetega inimeste parkimiskaarte, mis on välja antud kooskõlas ELi parkimiskaardi standardvormiga¹³³.

¹²⁶ Juhime tähelepanu sellele, et alates üleminekuperioodi lõpust ei kehti Ühendkuningriigi suhtes enam liidu õigus, millega kohustatakse ELi liikmesriike pidama riiklikke kontaktpunkte, et teavitada patsiente piiriülestest tervishoiuteenustest.

¹²⁷ Lisateabe saamiseks vt https://ec.europa.eu/health/sites/health/files/cross_border_care/docs/impl_directive_prescriptions_2012_en.pdf.

¹²⁸ Direktiivi 2011/24/EL artikli 11 lõige 1, komisjoni 20. detsembri 2012. aasta rakendusdirektiiv 2012/52/EL, millega nähakse ette meetmed, et hõlbustada teises liikmesriigis väljakirjutatud retseptide tunnustamist (ELT L 356, 22.12.2012, lk 68).

¹²⁹ Lisateabe saamiseks vt <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/112>.

¹³⁰ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 7. märtsi 2002. aasta direktiivi 2002/22/EÜ (universaalteenuse ning kasutajate õiguste kohta elektrooniliste sidevõrkude ja -teenuste puhul (universaalteenuse direktiiv)) (EÜT L 108, 24.4.2002, lk 51) artikkel 26.

¹³¹ Lisateabe saamiseks vt https://europa.eu/youreurope/citizens/travel/transport-disability/parking-card-disabilities-people/index_en.htm.

¹³² Nõukogu 4. juuni 1998. aasta soovitus 98/376/EÜ puuetega inimeste parkimiskaardi kohta (EÜT L 167, 12.6.1998, lk 25).

¹³³ Vt soovitus 98/376/EÜ lisa. ELi vormi kohaste parkimiskaartide väljaandmine ja haldamine ning kohaldatavad tingimused jäävad riikide ametiasutuste ja kohalike omavalitsuste pädevusse.

Kehtivate tavade kohaselt tunnustavad Ühendkuningriigi ametiasutused¹³⁴ tavaliselt ELi vormile vastavaid parkimiskaarte, mille on välja andnud teised ELi liikmesriigid, mis võimaldab ELi vormile vastavate parkimiskaartide omanikel parkida Ühendkuningriigis puuetega inimestele mõeldud parkimiskohtadel. Sama kehtib tavaliselt ELi liikmesriigis Ühendkuningriigi riikliku parkimiskaardi (nn sinine ratastoolimärk) tunnustamisel¹³⁵.

Ei ole kindel, kas ELi ja Ühendkuningriigi ametiasutused säilitavad senise tava tunnustada omavahel puuetega inimeste parkimiskaarte. Selle otsuse teevad need ametiasutused oma äranägemisel.

Soovitus. Puuetega inimesed, kes kasutavad puuetega inimeste parkimiskaarti, võiksid võtta eelnevalt ühendust asjaomaste ametiasutustega.

7.6. Konsulaarkaitse¹³⁶

Liidu õigusega¹³⁷ on ELi kodanikele antud õigus konsulaarkaitsele mis tahes ELi liikmesriigi diplomaatilise või konsulaarasutuse poolt, kui nad satuvad olukorda, milles nad vajavad abi väljaspool ELi ning nende enda liikmesriigi saatkond või konsulaat ei saa neid tõhusalt abistada (nad on „esindamata“). Esindamata ELi kodanikel on õigus saada konsulaarkaitset samadel tingimustel nagu selle ELi liikmesriigi kodanikel, mille poole nad pöörduvad.

Alates üleminekuperioodi lõpust ei saa Ühendkuningriigi kodanikud seda õigust enam kasutada ning ELi kodanikud ei saa enam pöörduda Ühendkuningriigi saatkondade ja konsulaatide poole, et taotleda konsulaarkaitset ELi õiguse alusel.

7.7. Hüvitamismehhanism isikutele, kes on teises liikmesriigis autoõnnetuses vigastada saanud („küllastajast ohvrid“)¹³⁸

Liidu õigusega on ette nähtud hüvitamismehhanism isikutele, kes on saanud vigastada õnnetuses, mis on toimunud teises liikmesriigis ja mille põhjustas selles liikmesriigis asuva sõiduki kasutamine („küllastajast ohvrid“)¹³⁹. See

¹³⁴ Nende riiklike tingimuste täitmist tagavad tavapäraselt politsei ja kohalikud asutused.

¹³⁵ Ühendkuningriik on otsustanud kasutada riiklikku mudelit, mis hõlmab teatavaid ELi vormi kohase kaardi põhiomadusi.

¹³⁶ Lisateabe saamiseks vt https://ec.europa.eu/info/policies/justice-and-fundamental-rights/eu-citizenship/consular-protection_en.

¹³⁷ Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 20 lõike 2 punkt c ja artikkel 23 ning Euroopa Liidu põhiõiguste harta artikkel 46. Õigust konsulaarkaitsele on lisaks käsitletud ka nõukogu 20. aprilli 2015. aasta direktiivis (EL) 2015/637, mis käsitleb koordineerimis- ja koostöömeetmeid, millega hõlbustatakse esindamata ELi kodanike konsulaarkaitset kolmandates riikides (ELT L 106, 24.4.2015, lk 1).

¹³⁸ Lisateabe saamiseks vt https://ec.europa.eu/info/business-economy-euro/banking-and-finance/insurance-and-pensions/motor-insurance_en.

¹³⁹ 16. septembri 2009. aasta direktiivi 2009/103/EÜ (mootorsõidukite kasutamise tsiviilvastutuskindlustuse ja sellise vastutuse kindlustamise kohustuse täitmise kohta) (ELT L 263, 7.10.2009, lk 11) 7. peatükk.

mehhanism näeb ette ohvrile hüvitise maksmise ohvri elukohaliikmesriigi hüvitisfondi poolt, kui kindlustusandja ei teavita kannatanut ettenähtud tähtaja jooksul¹⁴⁰.

Alates üleminekuperioodi lõpust ei kehti see mehhanism enam isikute suhtes, kes elavad Ühendkuningriigis ja on saanud vigastada autoõnnetuses sel ajal, kui nad on külastanud ELi liikmesriiki, ja vastupidi.

8. KINDLUSTUS, REISIJATE ÕIGUSED

8.1. Maksejõuetuse vastane reisikindlustus

Liidu õiguses¹⁴¹ on sätestatud kohustused pakettreise korraldavatele või seotud reisikorraldusteenuseid pakkuvatele ettevõtjatele, muu hulgas selleks, et kaitsta reisijaid ettevõtja maksejõuetuse eest.

Korraldajad ja ettevõtjad peavad täitma neid kohustusi isegi siis, kui nad on asutatud kolmandas riigis,¹⁴² kui nad müüvad või pakuvad selliseid teenuseid ELi liikmesriigis või kui nende tegevus on suunatud ELi liikmesriiki (kasutades muu hulgas muud keelt või vääringut kui asutamiskohaks oleva liikmesriigi keel või vääring).

Kui reisijad ostavad pakettreise korraldajatelt, kes on asutatud kolmandas riigis, vahendajate kaudu, kes on asutatud ELis, peab vahendaja tagama korraldaja kohustuse täita pakettreisilepingut ning tagada maksete tagasimaksmine ja reisijate kodumaale toimetamine, välja arvatud juhul, kui vahendaja esitab tõendid, et korraldaja täidab neid kohustusi¹⁴³.

Seega ei kohaldata alates üleminekuperioodi lõpust ELi õigust, mis kohustab korraldajaid kaitsma reisijaid korraldaja maksejõuetuse eest, kui Ühendkuningriigis asutatud korraldaja ei suuna oma müügitegevust ELi ja pakettreise ei osteta ELis asuva vahendaja kaudu.

Soovitus. Nendel juhtudel soovitatakse reisijatel hinnata vajadust kaitsta end korraldaja võimaliku maksejõuetuse eest.

¹⁴⁰ Seejärel võib see hüvitisfond nõuda hüvitist selle liikmesriigi hüvitisfondilt, kus kindlustuspoliisi välja andnud kindlustusselts on asutatud (direktiivi 2009/103/EÜ artikli 24 lõige 2).

¹⁴¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 25. novembri 2015. aasta direktiivi (EL) 2015/2302 (mis käsitleb pakettreise ja seotud reisikorraldusteenuseid) (ELT L 326, 11.12.2015, lk 1) artikkel 17.

¹⁴² Vt direktiivi (EL) 2015/2302 artikli 17 lõike 1 teine lõik ning määrused (EÜ) nr 593/2008 ja (EL) 1215/2012, koostoimes direktiivi (EL) 2015/2302 põhjendusega 50.

¹⁴³ Vt direktiivi (EL) 2015/2302 artikkel 20.

8.2. ELi reisijate õigused¹⁴⁴

Liidu õigusega on reisijatele ette nähtud hulk õigusi ning seda mitte üksnes lennu-, vaid ka laeva-, bussi- ja rongireisijatele. Need õigused on seotud teabega, tagasimaksmisega ja marsruudi muutmisega, hüvitiste, abi ja hoolitsusega, õigusega kahjude hüvitamisele ning puuetega isikute ja piiratud liikumisvõimega isikute erioigustega.

Alates üleminekuperioodi lõpust ei pruugi ELi reisijate õigused enam kehtida ELi ja Ühendkuningriigi vahelise reisimise suhtes või võivad olla piiratud.

8.2.1. Lennureisijate õigused

Alates üleminekuperioodi lõpust ei kohaldata ELi lennureisijate õigusi¹⁴⁵ enam lendude suhtes, mis toimuvad ELi-välise lennuettevõtjaga Ühendkuningriigis asuvast lennujaamast ELis asuvasse lennujaama. ELi õigusega tagatud lennureisijate õigusi kohaldatakse samas endiselt:

i) lendude suhtes, mis väljuvad Ühendkuningriigist lennujaama, mis asub ELi liikmesriigi territooriumil, ja mida teostab ELi lennuettevõtja, ning

ii) lendude suhtes, mis väljuvad EList Ühendkuningriigi lennujaama ja mida teostab mis tahes lennuettevõtja.

Reisijad peaksid seega olema teadlikud, et olenevalt valitud lennuettevõtjast ei kohaldata teatavaid ELi reisijate õigusi enam ELi suunduvate lendude suhtes.

ELi õigust, millega antakse erioigused puuetega isikutele ja piiratud liikumisvõimega isikutele,¹⁴⁶ kes reisivad lennukiga, ei kohaldata enam lendude suhtes, mis alates üleminekuperioodi lõpust

i) väljuvad Ühendkuningriigis asuvast lennujaamast,

ii) läbivad Ühendkuningriigis asuvat lennujaama või

iii) saavad Ühendkuningriigis asuvasse lennujaama.

Ent teatavad õigused, nagu lennuettevõtjate osutatav abi, jäävad kehtima selliste lennureisijate kohta, kes lendavad Ühendkuningriigi lennujaamast ELi lennujaama, kui lendu teostab lennuettevõtja on ELi lennuettevõtja.

¹⁴⁴ Lisateabe saamiseks vt https://europa.eu/youreurope/citizens/travel/passenger-rights/index_et.htm.

¹⁴⁵ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. veebruari 2004. aasta määrus (EÜ) nr 261/2004, millega kehtestatakse ühiseeskirjad reisijatele lennureisist mahajätmise korral ning lendude tühistamise või pikaajalise hilinemise eest antava hüvitise ja abi kohta (ELT L 46, 17.2.2004, lk 1).

¹⁴⁶ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 5. juuli 2006. aasta määrus (EÜ) nr 1107/2006 puudega ja liikumispuudega isikute õiguste kohta lennureisi puhul (ELT L 204, 26.7.2006, lk 1).

8.2.2. *Laevareisijate õigused*

ELi laevareisijate õigusi¹⁴⁷ kohaldatakse endiselt, kui

- i) pardalemineku sadam asub ELis või
- ii) pardalemineku sadam asub Ühendkuningriigis, kui pardalt mahatuleku sadam asub ELis ning teenust osutab vedaja, kes on asutatud liikmesriigi territooriumil või pakub reisijateveeteenuseid liikmesriiki või liikmesriigist („liidu vedaja“).

Reisijad peaksid olema teadlikud, et olenevalt valitud vedajast võib juhtuda, et ELi reisijate õigusi ei kohaldata enam ELi suunduvate reiside suhtes.

Mis puutub ristlusreisijatesse, siis kohaldatakse kehtivaid ELi reisijate õigusi endiselt juhul, kui pardalemineku sadam asub liikmesriigis.

8.2.3. *Bussisõitjate õigused*

ELi bussisõitjate õigusi¹⁴⁸ kohaldatakse endiselt sõitjate suhtes, kes kasutavad liinivedusid,¹⁴⁹ kui sõitjate bussi sisenemise või bussist väljumise punkt asub liikmesriigi territooriumil ning kui liiniveo sõiduplaanijärgne pikkus on 250 kilomeetrit või rohkem. Liinivedude suhtes, mille sõiduplaanijärgne pikkus on lühem kui 250 kilomeetrit, kohaldatakse vähem eeskirju. Mõned liikmesriigid on vabastanud teenused sõitjate õigusi käsitleva määruse kohaldamisest, kui oluline osa nendest liinivedudest, sealhulgas vähemalt üks sõiduplaanijärgne peatus, toimub väljaspool liitu¹⁵⁰.

ELi õigusest tulenevaid bussisõitjate õigusi kohaldatakse seega jätkuvalt – kui ükski erand ei kehti –

- i) sõitjate suhtes, kes väljuvad Ühendkuningriigist sihtkohta, mis asub ELi liikmesriigi territooriumil, ning
- ii) sõitjate suhtes, kes väljuvad EList Ühendkuningriigis asuvasse sihtkohta.

¹⁴⁷ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 24. novembri 2010. aasta määrus (EL) nr 1177/2010, mis käsitleb meritsi ja siseveeteedel reisijate õigusi (ELT L 334, 17.12.2010, lk 1).

¹⁴⁸ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. veebruari 2011. aasta määrus (EL) nr 181/2011, mis käsitleb bussisõitjate õigusi (ELT L 55, 28.2.2011, lk 1).

¹⁴⁹ Juhuvade puhul kehtib vähem õigusi.

¹⁵⁰ Lisateabe saamiseks vt <https://ec.europa.eu/transport/sites/transport/files/themes/passengers/road/doc/exemptions-from-bus-coach-passengers-rights-and-obligations.pdf>.

8.2.4. Rongireisijate õigused

ELi rongireisijate õigusi¹⁵¹ kohaldatakse kõikide raudteereiside ja -teenuste suhtes,

i) mis toimuvad või mida pakutakse ELi territooriumil ning

ii) mida pakub raudtee-ettevõtja, kes on ELi eeskirjade kohaselt litsentseeritud.

Seepärast ei kohaldata alates üleminekuperioodi lõpust ELi rongireisijate õigusi enam Ühendkuningriigi osale Ühendkuningriigi ja ELi liikmesriigi vahelistest rongireisidest.

9. MUUD KÜSIMUSED

9.1. Kaardimaksed¹⁵²

Ehkki deebet- või krediitkaartide aktsepteerimine maksetehinguteks sõltub kaupmeeste vastavatest eelistustest, on liidu õigusega¹⁵³ kehtestatud limiidid vahendustasudele, mida kaupmeestelt selliste tehingute eest nõutakse. Neid eeskirju kohaldatakse üksnes juhul, kui nii maksja makseteenuse pakkuja kui ka makse saaja makseteenuste pakkuja asuvad ELis¹⁵⁴.

Alates üleminekuperioodi lõpust ei kuulu ELi ja Ühendkuningriigi vahelised tehingud enam vahendustasusid piiravate ELi eeskirjade kohaldamisalasse.

Eeldusel, et Ühendkuningriigi kaupmeestel lubatakse kohaldada tarbijatele kaardimaksede eest lisatasusid, võib see kaasa tuua suurema lisatasu kaardimaksede eest.

Lisaks ei kohaldata kaardipõhiste maksetehingute ja krediitkorralduste suhtes, millega kaasneb vääringu konverteerimine ELi vääringute ja Suurbritannia naela vahel, enam liidu õiguses sätestatud vääringu konverteerimise läbipaistvuse nõudeid¹⁵⁵.

¹⁵¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. oktoobri 2007. aasta määrus (EÜ) nr 1371/2007 rongireisijate õiguste ja kohustuste kohta (ELT L 315, 3.12.2007, lk 14).

¹⁵² Lisateabe saamiseks vt https://europa.eu/youreurope/citizens/consumers/financial-products-and-services/payments-transfers-cheques/index_et.htm.

¹⁵³ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 29. aprilli 2015. aasta määruse (EL) 2015/751 (kaardipõhiste maksetehingute vahendustasude kohta) (ELT L 123, 19.5.2015, lk 1) artiklid 3 ja 4.

¹⁵⁴ Määruse (EL) 2015/751 artikli 1 lõige 1.

¹⁵⁵ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. septembri 2009. aasta määruse (EÜ) nr 924/2009 (piiriüleste maksete kohta ühenduses) (ELT L 266, 9.10.2009, lk 11) artiklid 3a ja 3b.

Ühendkuningriigis asuvad makseteenuse pakkujad ei pea enam tagama, et piiriüleste euromaksete eest võetakse sama suurt tasu,¹⁵⁶ nagu Suurbritannia naelades tehtavate Ühendkuningriigi-siseste maksete eest.

9.2. Rändlus¹⁵⁷

Rändlusteenuseid reguleeriva liidu õiguse¹⁵⁸ kohaselt on keelatud mis tahes lisatasud, mille rändlusteenuse osutaja (st riigisiseste mobiilsideteenuste – kõne-, SMS- ja andmesideteenuste osutaja), kes tegutseb ELi liikmesriigis, kehtestab ELis reisivatele rändlus klientidele lisaks riigisisesele jaehinnale.

Alates üleminekuperioodi lõpust ei kohaldata seda liidu õiguses sätestatud keeldu enam ei rändlusteenuse osutajate suhtes, kes tegutsevad ELis, kui nende kliendid kasutavad rändlust Ühendkuningriigis, ega rändlusteenuse osutajate suhtes, kes tegutsevad Ühendkuningriigis, kui nende kliendid kasutavad rändlust ELis. Sellegipoolest jääb liikmesriigis tegutsevate rändlusteenuse osutajate suhtes kehtima liidu õiguses sätestatud kohustus teavitada oma kliente rändlustasudest, mida võetakse osutatavate teenuste eest siis, kui nad reisivad Ühendkuningriiki¹⁵⁹.

9.3. Võrgusiteenuste kaasaskantavus¹⁶⁰

Võrgusiteenuste kaasaskantavust reguleeriva liidu õiguse¹⁶¹ kohaselt saavad ELi tarbijad, kes ostavad või tellivad oma elukohaliikmesriigis võrgusiteenuseid – et vaadata filme või jälgida spordisündmusi, kuulata muusikat, laadida alla e-raamatuid või mängida mängu –, neid teenuseid ilma lisakuludeta jätkuvalt kasutada ka siis, kui nad reisivad teistesse ELi liikmesriikidesse või viibivad neis ajutiselt (piiriülene kaasaskantavus).

Alates üleminekuperioodi lõpust ei kohaldata seda liidu õiguses sätestatud kohustust enam tasuliste võrgusiteenuste osutajate suhtes ELis, kui nende kliendid reisivad Ühendkuningriiki.

Samuti ei kohaldata alates üleminekuperioodi lõpust seda liidu õiguses sätestatud kohustust enam tasuliste võrgusiteenuste osutajate suhtes Ühendkuningriigis, kui nende kliendid reisivad ELi.

See tähendab, et tasuliste võrgusiteenuste klientidel ELis ja Ühendkuningriigis ei pruugi olla juurdepääsu võrgusiteenustele, mille nad

¹⁵⁶ Määruse (EL) nr 924/2009 artikkel 3.

¹⁵⁷ Lisateabe saamiseks vt <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/roaming>.

¹⁵⁸ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. juuni 2012. aasta määrus (EL) nr 531/2012, mis käsitleb rändlust üldkasutatavates mobiilsideteenustes liidu piires (ELT L 172, 30.6.2012, lk 10).

¹⁵⁹ Määruse (EL) nr 531/2012 artiklid 14 ja 15.

¹⁶⁰ Lisateabe saamiseks vt <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/cross-border-portability-online-content-services>.

¹⁶¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 14. juuni 2017. aasta määrus (EL) 2017/1128 võrgusiteenuste piiriülese kaasaskantavuse kohta siseturul (ELT L 168, 30.6.2017, lk 1).

on tellinud vastavalt ELis ja Ühendkuningriigis, kui nad reisivad Ühendkuningriigis või ELis, või neil võib olla nendele teenustele piiratud juurdepääs (nt juurdepääs teistsugusele kataloogile).

Lisa

Vältige loomade nakkushaiguste toomist ELi!

Loomsed saadused võivad sisaldada patogeene, mis põhjustavad nakkushaigusi

Haiguste ELi sissetoomise ohu tõttu on teatavate loomsete saaduste ELi toomise suhtes kehtestatud range kord. Seda korda ei kohaldata loomsete saaduste suhtes, mis liiguvad ELi liikmesriikide vahel, ega nende suhtes, mis tuuakse väikeses koguses ja isiklikuks tarbimiseks sisse Andorrast, Islandilt, Liechtensteinist, Norrast, San Marinost ja Šveitsist.

Kõik eeskirjadele mittevastavad loomsed saadused tuleb ELi saabumisel ametlikuks kõrvaldamiseks loovutada. Selliste toodete deklareerimata jätmine võib kaasa tuua trahvi või kriminaalvastutusele võtmise.

Järgmisi kaupu võib ELi sisse tuua üksnes juhul, kui punktides 2, 3 ja 5 loetletud kaupade kogukaal ei ületa kaalupiirangut 2 kilogrammi inimese kohta.

Fääri saartelt või Gröönimaalt pärit kaupade puhul ei tohi punktides 1, 2, 3 ja 5 loetletud kaupade kogukaal ületada kaalupiirangut 10 kilogrammi inimese kohta.

1. Väikesed liha ja piima ning nendest valmistatud toodete kogused (v.a väikelaste pulbrilised piimasegud, lastetoit ning eriotstarbeline ravitoit või tervisega seotud põhjustel vajalik lemmikloomatoit)

ELi võib tuua või saata üksnes isiklikuks tarbimiseks mõeldud liha ja piima ning nendest valmistatud tooteid (v.a väikelaste pulbrilised piimasegud, lastetoit ning eriotstarbeline ravitoit või tervisega seotud põhjustel vajalik lemmikloomatoit), juhul kui need on pärit Fääri saartelt või Gröönimaalt, tingimusel et nende kaal ei ületa 10 kilogrammi inimese kohta.

2. Väikelaste pulbrilised piimasegud, lastetoit ja eriotstarbeline ravitoit

ELi võib isiklikuks tarbimiseks tuua või saata väikelaste pulbrilisi piimasegusid, lastetoitu ja eriotstarbelist ravitoitu, tingimusel et:

— need on pärit Fääri saartelt või Gröönimaalt ja et nende kogukaal ei ületa kaalupiirangut 10 kilogrammi inimese kohta ja et:

- a) toodet ei pea enne tarbimist jahutama;
- b) toode on pakendis kaubanduslik margitoodet ning
- c) pakend on avamata, kui see ei ole parasjagu kasutuses;

— need on pärit muudest riikidest (v.a Fääri saartelt või Gröönimaalt) ja et nende kogukaal ei ületa kaalupiirangut 2 kilogrammi inimese kohta ja et:

- a) toodet ei pea enne tarbimist jahutama;
- b) toode on pakendis kaubanduslik margitoodet ning
- c) pakend on avamata, kui see ei ole parasjagu kasutuses.

3. Tervisega seotud põhjustel vajalik lemmikloomatoit

ELi võib isiklikuks tarbimiseks tuua või saata tervisega seotud põhjustel vajalikke lemmikloomatoite, tingimusel et:

—need on pärit Fääri saartelt või Gröönimaalt ja et nende kogukaal ei ületa kaalupiirangut 10 kilogrammi inimese kohta ja et:

- a) toodet ei pea enne tarbimist jahutama;
- b) toode on pakendis kaubanduslik margitoodet ning
- c) pakend on avamata, kui see ei ole parasjagu kasutuses;

—need on pärit muudest riikidest (v.a Fääri saartelt või Gröönimaalt) ja et nende kogukaal ei ületa kaalupiirangut 2 kilogrammi inimese kohta ja et:

- a) toodet ei pea enne tarbimist jahutama;
- b) toode on pakendis kaubanduslik margitoodet ning
- c) pakend on avamata, kui see ei ole parasjagu kasutuses.

4. Väikesed isiklikuks tarbimiseks ettenähtud kalatoodete kogused

ELi võib tuua või saata isiklikuks tarbimiseks ettenähtud kalatooted (sh värsked, kuivatatud, küpsetatud, soolatud või suitsutatud kala, teatavad karplased, nagu krevetid, vähid, mitteelusad rannakarbid ja austrid) tingimusel, et:

—värsked kala on roogitud;

—kalatoodete või ühe kala kaal, olenevalt sellest, kumb on raskem, ei ületa kaalupiirangut 20 kilogrammi inimese kohta.

Kõnealusel piiranguid ei kohaldata kalatoodete suhtes, mis tulevad Fääri saartelt või Gröönimaalt.

5. Väikesed muude inimtoiduks mõeldud loomsete saaduste kogused

ELi võib tuua või saata muid loomseid saadusi, nagu mesi, elusad austrid, rannakarplased ja teod, ainult tingimusel, et:

—need on pärit Fääri saartelt või Gröönimaalt ja et nende kogukaal ei ületa 10 kilogrammi inimese kohta;

—see on pärit muudest riikidest (v.a Fääri saartelt või Gröönimaalt) ja nende kogukaal ei ületa 2 kilogrammi inimese kohta.

Arvestada tuleb seda, et ELi võib tuua või saata väikestes kogustes loomseid saadusi mitme eespool nimetatud viie kategooria hulgast (vt punktid 1–5), tingimusel et need vastavad iga asjaomase kategooria kohta esitatud nõuetele.

6. Suuremad loomsete saaduste kogused

Suuremaid loomsete saaduste koguseid võib ELi tuua või saata ainult siis, kui need vastavad kaubasaadetise käsitlevatele nõuetele, mis hõlmavad:

—nõuetekohasel ELi ametlikul sertifikaadil sätestatud sertifitseerimisnõudeid;

—kaupade ja nõuetekohase dokumentatsiooni esitamist ELi piiripunktidele ELi saabumisel.

7. Nõuetest vabastatud tooted

Punktides 1–6 kirjeldatud nõudeid ei pea kohaldama järgmiste toodete suhtes:

- leiva- ja saiatooted, koogid, küpsised, vahvlid, kuivikud, röstitud leiva- ja saiatooted jms röstitud tooted, mis sisaldavad alla 20 % töödeldud piima- ja munatooteid ning mida on töödeldud vastavalt komisjoni otsuse 2007/275/EÜ artikli 6 lõike 1 punkti a alapunktile i¹⁶²;
 - šokolaad ja kondiitritooted (sh kompvekid), mis sisaldavad alla 50 % töödeldud piima- ja munatooteid ning mida on töödeldud vastavalt komisjoni otsuse 2007/275/EÜ artikli 6 lõike 1 punkti a alapunktile i;
 - Lõpptarbija jaoks pakendatud toidulisandid, mis sisaldavad väheses koguses (kokku alla 20 %) töödeldud loomseid saadusi (sh glükoosamiin, kondroitiin ja/või kitosaan), välja arvatud lihatooted;
 - kalaga täidetud oliivid;
 - pasta ja nuudlid, mida ei ole segatud ega täidetud lihatootega; sisaldavad alla 50 % töödeldud piima- ja munatooteid ning neid on töödeldud vastavalt komisjoni otsuse 2007/275/EÜ artikli 6 lõike 1 punkti a alapunktile i;
 - lõpptarbija jaoks pakendatud puljongitooted ning lõhna- ja maitseained, mis sisaldavad alla 50 % kalaõlisid, -pulbreid või -ekstrakte ning mida on töödeldud vastavalt otsuse 2007/275/EÜ artikli 6 lõike 1 punktile a.
-

¹⁶² Komisjoni 17. aprilli 2007. aasta otsus 2007/275/EÜ, milles käsitletakse nõukogu direktiivide 91/496/EMÜ ja 97/78/EÜ alusel piiripunktides kontrollitavate loomade ja toodete loetelusid (ELT L 116, 4.5.2007, lk 9).